

LITOSTROJU HITREJŠI IN KVALITETNEJŠI RAZVOJ

CENJENI DOMA IN NA TUJEM

Ing. Andrej Marinc, predsednik IS Slovenije, je na naši osrednji prireditvi ob 30. obletnici v hali Tivoli v svojem govoru širše opredelil položaj, razvoj, srednje-ročne ter dolgoročne načrte in pomen, ki ga v sedanji fazi razvoja zavzema slovenska industrija, v njej strojegradnja in s tem tudi Litostroj.

Njegove besede izražajo skrbno analizo obstoječega stanja v slovenski industriji, kar terja bolj načrtovano in samostojno prihodnost slovenskih in tudi litostrojskih delavcev. Zato njegov govor objavljamo v celoti.

Slovenska industrija bo tudi v prihodnje temeljni nosilec gospodarskega razvoja. Pri njenem razvoju bo potrebno še veliko bolj kot doslej upoštevati zagotavljanje energetske in surovinke osnove, usposobljenost za stalno povečevanje izvoza in storitev ob smotrnem nadomeščanju uvoza. Hkrati pa bo treba tudi zagotoviti hitrejšo uveljavljanje kvalitetnih dejavnikov razvoja, naraščanje produktivnosti dela, boljše gospodarjenje z rezultati živega in minulega dela ter povečevanje deleža izdelkov z višjo stopnjo predelave. Naše znanje in delovne sposobnosti smo že tako razvili, da se lahko enakopravno vključujemo v mednarodno delitev dela, kolikor te sposobnosti medsebojno združujemo v usklajeno skupno nastopanje.

Preprečiti moramo še vedno prisotne poizkuse uveljavljanja ozkih osebnih in krajevnih koristi, ki tak razvoj zavirajo. Večjo družbeno podporo moramo dosledno zagotoviti le takšni proizvodnji in naložbam, ki zagotavljajo večjo rast družbenega proizvoda na podlagi večje stopnje predelave in kvalitete proizvodnje ter višje ravni tehnologije, višje produktivnosti dela in rentabilnosti poslovanja. Lahko pa smo prepričani, da bo mogoče takšnim zahtevam zadostiti le tam, kjer se bo uveljavil resničen interes delavcev po združevanju dela in sredstev ter po medsebojnem dohodkovnem povezovanju, ki bo za vsakogar opredelil njegove naloge in pravice do dohod-

ka na osnovi prispevka k skupnemu rezultatu.

Strukturne spremembe v gospodarstvu doma in v svetu čedalje bolj poudarjajo pomen takšne proizvodnje kot jo ima Litostroj in ji zastavljajo tudi čedalje zahtevnejše naloge. Zavest, da je v sedanjih razmerah v svetu nujna zgrajenost lastne materialne baze, ki je temeljni porok neodvisnosti in samostojnosti ter hitrejšega napredka, spodbuja v vseh družbenoekonomskih okoliščinah prizadevanja za zagotovitev lastnih energetskih virov, zgraditev surovinke osnove ter sodobnih proizvodnih zmogljivosti za industrijsko predelavo. Tudi v naših razvojnih načrtih imamo na tem področju konkretno opredeljene cilje in naloge.

130 milijard dinarjev v energijo do leta 2000

Ob tem moram posebej poudariti problematiko energetike kot enega najvažnejših materialnih pogojev za naš družbenoekonomski razvoj. Zato je že v sedanjem srednjeročnem družbenem planu zagotovitev energetike opredeljena kot najpomembnejša skupna razvojna naloga, ki mora imeti prednost pred reševanjem vseh drugih strukturnih problemov gospodarstva. Vsekakor ostaja to tudi prioriteta v dolgoročnem usmerjanju razvoja, ob usklajenosti energetske razvojne politike in politike varstva okolja.

V začetku tega planskega obdobja je znašala poraba primarne energije na prebivalca v Sloveniji okoli 24 Gcal na leto, kar pomeni sorazmerno dvakrat več kot v Jugoslaviji, za četrtno več kot v Italiji, enako kot v Avstriji ter za četrtno manj kot v Sovjetski zvezi ali ZR Nemčiji. Do

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tovarna bo stala...

Slovesnosti v počastitev 30-letnice Litostroja se je med drugimi visokimi gosti udeležil tudi idejni in tvorni ustanovitelj Litostroja tovariš Franc Leskošek-Luka. Ker je njegovo ime tako tesno povezano z ustanovitvijo in razvojem naše tovarne, smo ga prosili, da nam ob tej priložnosti pove nekaj svojih spominov o samem začetku obratovanja in o tem, kaj misli o Litostroju danes, ko izpolnjuje svoje poslanstvo že trideset let.

Tovariš Leskošek se je prošnji ljubeznivo odzval, povedal pa je tole:

Ideja o gradnji nove strojne tovarne se mi je porodila že proti koncu vojne, ko sem bil v Kočevskem Rogu. S propadom treh strojnih tovarn, ki so bile prej v Ljubljani, je veliko število delavcev izgubilo kruh, zato sem že tedaj dejal: **PRI NAS BODO STROJNE TOVARNE ŠE STALE, TODA GRADIL JIH BO NEKDO DRUG...** Delavci, ki so jim bile te besede namenjene so že tedaj vedeli, da ta obljuba velja njim.

Tako smo že kmalu po osvoboditvi pričeli z izgradnjo ene prvih velikih povojnih tovarn — današnjega Litostroja. Temelje nove tovarne smo postavili sredi polj posejanih s pšenico, koruzo in krompirjem. To je bil že tedaj mogočen projekt in naša država ga je potrebovala za elektrifikacijo in industrializacijo porušene domovine. Danes lahko rečem, da nam je s skupnimi močmi uspelo.

Leta 1947 je v Litostroju steklo prvo železo. Spominjam se tega dne, ko sva s tovarišem Titom prisostvovala otvoritvi, saj sem ga tedaj prosil, da bi Litostroj nosil njegovo ime. On pa mi je odvrnil: Ja, zakaj pa mi, Lukovi zavodi naj se imenuje, saj si ti gradil tovarno. Vendar je nazadnje pristal in tedaj je Litostroj dobil tudi svoje polno ime — Titovi zavodi Litostroj. Mislim, da mi je ta obisk najljubši od vseh.

V Litostroju sem bil seveda že velikokrat. To je bilo pred otvoritvijo skoraj vsak dan, pa še potem velikokrat. Rad prihajam na obiske v tovarno, saj z velikim zanimanjem spremljam vaš razvoj in razvoj proizvodnega programa. Mnenja sem, da je vaš sedanji proizvodni program dobro zastavljen in da ga z vašim zelo sposobnim strokovnim kadrom dobro in uspešno razvijate, vendar pa ga ne širite več naprej. Negujte ga takšnega kakršen je, saj boste le tako lahko obdržali kvaliteto.

Investicije, v katere stopate prav v tem trenutku, pa so pozitivne. To ne pomeni le širjenje obsega tovarne, temveč izboljšanje kvalitete in zadostitve po povpraševanju. Vendar pa ob teh novih investicijah ne smete zanemariti tudi same organizacije dela. Tu mislim predvsem na disciplino ter na polno izkoriščanje delovnega časa. Ne le pri vas, temveč tudi drugod sem imel priložnost videti delavce, ki so brez pravega dela postopali, to pa delovnemu učinku nikakor ni v korist. Mislim, da bi se to dalo z malo volje in odločnosti gotovo popraviti. Tudi v tovarnah mora vladati trda roka — vendar delavčeva.

Ob tem pa ne mislim le delovne discipline. Nadvse pomembno za dobro in učinkovito delo je tudi dobro izkoriščanje vseh delovnih sredstev. Stroj je potrebno v polni meri izkoristiti, saj se nam bodo le tako lahko obrestovali. Pri tem niti ni tako pomembno, ali je stroj nov ali star. Tu je pomemben delavec, ki mora stroj poznati in znati z njim upravljati. Le tako bo material s katerim dela, dobro obdelan.

Danes lahko ugotovimo, da se je položaj našega delavca že dokaj spremenil in to v korist njegovega samoupravnega odločanja in upravljanja s proizvodnimi sredstvi. Čeprav je bil poklic kovinarja včasih zelo cenen, lahko danes ugotavljamo, da se je naša miselnost nekoliko spremenila. Mislim pa, da bodo s procesom usmerjenega izobraževanja ti, za sedaj zapostavljeni poklici, ponovno prišli do veljave, kar je koristno in obenem tudi potrebno. Pri tem ima veliko vlogo široko zasnovana ljudska tehnika, ki vključuje veliko mladih ljudi. Tako lahko mladi spoznavaajo zanimivosti in potrebnost kovinarskega poklica. Zato bi bilo prav, da ljudska tehnika zajame celotno strukturo mladih.

Pri tem ne smemo pozabiti tudi vprašanja nagrajevanja delavcev neposrednih proizvajalcev, ki morajo biti nagrajevani po delu.

Ob koncu čestitam vsem delavcem Litostroja in jim želim tudi v naslednjih letih še veliko delovnih uspehov ter uspešnega razvoja samoupravljanja.

Uredništvo

CENJENI DOMA IN NA TUJEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

leta 1980 se bo poraba na prebivalca povečala za četrtino, do konca stoletja pa kar za trikrat. Ob tem pa razpolagamo s sorazmerno skromnimi lastnimi energetskimi viri. Danes lahko iz lastnih virov v celoti pokrivamo le potrebe po električni energiji in v veliki meri potrebe po premogu, vse druge potrebe pa moramo pokrivati z nabavo energije iz drugih republik in iz tujine. Naša republika si prizadeva oskrbeti energijo po eni strani z zgraditvijo novih zmogljivosti in zagotovitvijo dodatne energije iz drugih republik ter uvoza, po drugi strani pa s sprejemanjem ukrepov za smotrnost pridobivanja, transformacije, transporta in njene porabe. V sedanjem planskem obdobju je kar 20 odstotkov vseh gospodarskih naložb namenjenih za energetske objekte, kar pomeni okoli 4 odstotke družbenega proizvoda. Tu di po letu 1980 bodo investicije v energetiko še vedno zelo obsežne in bo do leta 2000 zanje namenjeno povprečno 3 odstotke družbenega proizvoda, kar pomeni okoli 130 milijard din.

Širitev zmogljivosti za izdelovanje večjih turbin

Skoraj polovica teh ogromnih sredstev bo namenjenih elektroenergetiki; tako se bo delež električne energije v okviru celotne porabe energije leta 2000 povečal od sedanjih 19 odstotkov na okoli 30 odstotkov. V tem srednjeročnem obdobju bomo zgradili skoraj za 1000 megavatov novih zmogljivosti. V naslednjem obdobju do leta 2000 pa se bo zmogljivost slovenskih elektrarn predvidoma povečala še za nadaljnjih 4.600 megavatov. K temu bo prispevala pomemben delež izraba vodne sile; njene zmogljivosti bomo do konca stoletja v celoti izkoristili, vključno z manjšimi vodnimi energetskimi viri lokalnega pomena. Tako predvidamo po letu 1980 vrsto novih vodnih in črpalnih elektrarn, ki bodo zagotovile dodatnih 1100 megavatov moči.

Razen v energetski bilanci do leta 2000 bomo tudi v dogovorih o temeljnih družbenih planov, zlasti pa dogovorih o temeljnih prostorskih planov in prostorskih planih namenili posebno skrb celoviti večnamenski uporabi in izrabi hidroenergetskih zmogljivosti. To ne velja samo za »energetsko vodo«, ampak tudi za posebne oblike uporabe pitne in industrijske vode. Naj omenim le črpalke, pretočne naprave, čiščenje malih in srednjih akumulacij, uporabo sekundarne toplote, itd.

Zato smo lahko prepričani, da ti premiki in strukturne spremembe doma in v svetu omogočajo Litostroju hitrejši in kvalitetnejši razvoj. Prav po zaslugi rezultatov vaših dolgoletnih razvojnih prizadevanj, ki so vam prinesli največje priznanje tako doma kot na tujem, smo praktično sposobni optimalno izkoristiti razpoložljive vodne zmogljivosti s svojo tehnologijo in opremo.

To najbolj nazorno ilustrira podatek, da ste z vašimi vodnimi turbinami doslej prispevali kar 72 odstotkov k celotni vgrajeni moči v vseh jugoslovanskih hidroelektrarnah. Prav gotovo pa čedalje večje potrebe po zgraditvi hidroenergetskih objektov in opreme predstavljajo tudi za Litostroja čedalje večje in zahtevnejše naloge. Investicijski načrti za velike vodne elektrarne v Jugoslaviji v prihodnjem obdobju v svojih zahtevah prav gotovo marsikje presegajo sedanje tehnološke možnosti Litostroja. Prav zato pa predstavljajo ti načrtovani objekti hkrati tudi resnično realno podlago za ekonomsko upravičenost odločitev, da povečate meje vaše tehnološke usposoblje-

nosti, ker bi sicer lahko to postalo pomembna ovira pri vašem nadaljnjem enakopravnem vključevanju v graditev velikih energetskih objektov, je dejal Marinc Litostrojevemu delavcem.

Zoženje programov, delitev dela in usklajevanje

Ko govorimo o Litostroju, ne moremo mimo širše vloge in pomena slovenske strojegradnje nasploh. Prav gotovo ima proizvodnja delovnih sredstev pri graditvi in modernizaciji industrije ter v prizadevanjih za hitrejši materialni razvoj izredno pomembno vlogo, saj je eden temeljnih nosilcev tehničnega napredka in kvalitetnih sprememb. Zato ni slučajno, da se je v Sloveniji delež delovnih sredstev v skupni industrijski proizvodnji v povojnem obdobju povečal od začetnih 5 na okoli 20 odstotkov. Vendar ima sedaj ta industrijska proiz-

Franc Leskošek-Luka na proslavi v hali Tivoli

vodnja tako v Sloveniji kot v Jugoslaviji preširok spekter končnih izdelkov in nima dovolj razvite specializacije izdelovanja delov, sklopov in agregatov. Zato je potrebna zožitev programov posameznih proizvajalcev, boljše izkoriščanje obstoječih zmogljivosti na temelju dolgoročnih usmeritev, večja delitev dela in intenzivno vključevanje v mednarodno industrijsko kooperacijo. Nujno je potrebno večje vertikalno usklajevanje programov, zlasti z razvojem metalurgije in porabnikov kovinsko-predelovalnega kompleksa.

Ena izmed ključnih nalog je, da nakopičeno znanje opredmeteno v obvladovanih tehnologijah ter proizvodnji kvalitetne investicijske opreme, povežemo in usposobimo za skupno izgradnjo celovitih projektov tako doma kot v tujini, še zlasti v deželah v razvoju. Le takšno skupno usklajeno nastopanje bo omogočilo dolgoročno uveljavitev domače tehnologije in opreme, kar ni samo interes strojegradnje, ampak pogosto neposredni interes dobršnega dela združenega dela.

Uresničevanje teh interesov združenega dela pa zahteva od nosilcev skupnega nastopanja predvsem njihovo plansko usklajenost ter tehnično-tehnološko in poslovno učinkovitost doma in v tujini, hkrati pa oblikovanje čvrstih dohodkovnih odnosov med njimi. Pri skupnem nastopanju in ponudbi je bistveno zagotoviti najprej učinkovitost na domačem trgu. Pri tem naj Litostroju na podlagi skupnih interesov v konkretnih programih izkoristi možnosti, ki jih dajejo naši družbeno-ekonomski odnosi in tudi stopnja razvitosti proizvajalnih sil, je svetoval Marinc.

Ovira takšnemu skupnemu nastopanju pa je podjetniška zaprtost v proizvodnji, razdrobljenost in nepovezanost posameznih faz reprodukcije. Še zlasti pomemb-

no je razvijati razvojne službe v organizacijah združenega dela in marsikje preusmeriti dejavnost znanstvenih institucij v naši republiki. Slovensko gospodarstvo si mora prizadevati za višjo raven tehnoloških rešitev, širšo ponudbo različnih tehnologij in proizvodnje investicijske opreme ter same poslovne učinkovitosti. Le ekonomsko upravičena tehnologija je lahko porok za uspešnost, katere rezultat naj bo večja usposobljenost za graditev objektov »na ključ« in večja konkurenčnost ponudbe v tujini.

Dogovor o udeležbi pri dohodku bo prinesel vertikalno povezavo

Slovenska strojegradnja si je doslej že veliko prizadevala za medsebojno povezovanje, ki se kaže v oblikovanju sestavljene organizacije združenega dela Združena podjetja strojegradnje z namenom, da se resno in odgovorno loti delitve dela, specializacije, usklajevanja in dopolnjevanja proizvodnih programov združevanja sredstev in skupnega načrtovanja dolgoročnega razvoja. Takšno horizontalno povezovanje lahko označimo kot pomemben proces predvsem z vidika kompletiranja posameznih vrst storitev ter večje učinkovitosti dela na temelju usklajene specializacije. To je vsekakor zelo pomembno, saj lahko ugotovljamo pri proizvodnji opreme poleg delnih prekrivanj programov posameznih izdelovalcev zlasti dve pomankljivosti: posameznih tehnoloških linij ne izdelujemo kompletnih z vsemi potrebnimi napravami; pri izdelanih napravah različnih proizvajalcev je težavno usklajevanje njihovih zmogljivosti znotraj tehnološke linije.

Vendar bo treba v prihodnje sedanja prizadevanja razširiti in poglobiti, tako da bo tesnejše povezovanje zajemalo tiste, ki z združevanjem svojega dela uresničujejo skupne ponudbe. Uresničitev učinkovitosti in usklajenosti pri skupnem nastopanju ter uveljavitev dohodkovnih odnosov med sodelujočimi, je namreč mogoče doseči le z vertikalnim povezovanjem.

V teh prizadevanjih pa se večkrat srečujemo z defetizmom posameznikov, češ da nismo dovolj usposobljeni za takšno nastopanje, kar je potrebno politično odločno zavrniti. Gre za poizkuse

Gostje na prireditvi

ohranjanja klasičnih kupoprodajnih odnosov, ki so tudi v svetu že v dobršni meri preživeli ter za ohranjanje individualnih skupinskih in podjetniških koristi. Izvajanje inženiringa terja razumno koncentracijo znanja, ker gre za izrazito interdisciplinarno delo, zato obstaja nevarnost teženj po izoliranem organiziranju teh dejavnosti v vsaki organizaciji združenega dela posebej. Vendar dokler v procesu povezovanja ne bo medsebojno dogovorjenih obveznosti in pravic o udeležbi v skupnem prihodku oziroma dohodku, nosilci razpoložljivega znanja ne bodo pripravljene sodelovati, ampak bo vsakdo težil k organiziranju majhnih, kadrovske nesposobnih enot za izvedbo inženiringa.

V zadnjih mesecih smo imeli predstavniki izvršnega sveta skupščine Socialistične republike Slovenije in gospodarske zbornice več srečanj z izdelovalci investicijske opreme. Lahko rečem, da je bila soglasna ugotovitev, da smo na nekaterih področjih z našim znanjem in tehnologijo sposobni opraviti tudi najzahtevnejše naloge pri graditvi investicijskih objektov. Prav tako je bila izražena tudi potreba in pripravljenost, da z medsebojno povezavo podpremo učinkovito nastopanje doma in v tujini. Dogovorili smo se za nekatera osnovna izhodišča za nadaljnje delo na tem področju. Zato sem prepričan, da bo že v bližnji prihodnosti pri konkretnih velikih projektih tudi v praksi dosežen nov pomemben korak pri še učinkovitejšem kompletiranju skupnih ponudb in nastopanja ter s tem še bolj uveljavili vaš resnični in-

teres in interes vsega združenega dela, je dejal Andrej Marinc na praznovanju obletnice Litostroja.

»Žal se odnosi z Avstrijo ne razvijajo v duhu dobrih odnosov. Avstrijske vodilne stranke, še posebej na Koroškem, so čitno pokleknile pod pritiskom velikonemških nacionalističnih sil, kar vodi v grobe kršitve določil avstrijske državne pogodbe o obnovi demokratične in nevtralne Avstrije. Namesto da bi se usmerili v dokončno uresničevanje pravic slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji na osnovi določil te pogodbe v sodelovanju in dogovoru s prizadetimi manjšinami, se je Avstrija opredelila za politiko dikta-manjšinam,« je dejal Andrej Marinc. »Tako smo pričala političnim sodnim procesom in poskusom prikazati borbo za ustavne in z državno pogodbo zagotovljene manjšinske pravice kot kriminalni delikt. Poleg tega policija nasilno odstranjuje dvojezične topografske napise, ki bi morali na tem področju, po izrecnem določilu državne pogodbe, stati že več kot dvajset let. Očitno v Avstriji še vedno obstajajo in delujejo tudi sile, ki bi želele kolo zgodovine zavrteti nazaj. Kako drugače razumeti napihnjeno in senzacionalistično publiciteto v koroškem tisku o proslavah SS enot, o manifestacijah v Hitlerjevem rojstnem kraju, o nekakšnih proslavah rojstnega dne Franca Jožefa v italijanski Gorici, kjer naj bi Italijani, Furlani in Slovenci s Krasa, »vdano« proslavljali pripadnost nekdanjemu cesarstvu, znanemu kot »ječi narodov«.

Takšne razmere ne prispevajo h graditvi miru in sodelovanja v Srednji Evropi in samo potrjujejo nekatera opozorila Williija Brandta o nevarnosti naraščajočih pojavov neonacizma. Deželni glavar Wagner tolmači vse to le kot dejavnost majhnih skupin, srečanja nacističnih vojnih veteranih pa le kot tovariška snidenja. Ob jugoslovanskem dnevu na celovškem lesnem sejmu, ki se ga Slovenija tradicionalno udeležuje, je menil, da je potrebno dati koroškemu tisku posebno izjavo, v kateri celo obtožuje Slove-nijo za nekakšno vmešavanje v zadeve Koroške. Wagner očitno meni, da je vprašanje položaja in pravic koroških Slovencev v Avstriji notranja zadeva Avstrije same, pozablja pa, da o tem obstoje izrecna določila državne pogodbe, katere podpisnik je tudi Jugoslavija. O pravicah manjšin imamo tudi številne zaščitne norme mednarodnega prava, izborne pri Združenih narodih, v okviru mednarodnih konvencij o človekovih pravicah in odpravi rasne diskriminacije. Povsem razumljivo je torej, da slovenska in jugoslovanska javnost ne more ostati ravnodušna, nezainteresirana in nezaskrbljena ob tlačenju in nedemokratičnem omejevanju manjšinskih pravic, ob dogajanju, kakršnemu smo danes priča na Koroškem. Takšni postopki niso v skladu s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi Avstrije, kaj šele z uresničevanjem sklepne listine evropske konference o varnosti in sodelovanju.«

POZDRAVNO PISMO TOVARIŠU TITU

Trideset let mineva od tedaj, ko je v Litostroju prvič steklo raztaljeno železo. Ponosni smo, da si takrat delil z nami zadovoljstvo ob otvoritvi ene prvih tovarn prve petletke, namenjene industrializaciji in elektrifikaciji naše države.

Že ob otvoritvi si nam izkazal posebno čast, s tem ko si nam dovolil, da naša tovarna nosi tvoje ime. Vseh trideset let smo čutili, da spremljaš naše delo in da se z nami veselíš naših uspehov in delovnih zmag.

V tem času si je Litostroj s svojimi izdelki utrl pot na domačem in tujem tržišču, saj smo s svojim delom ponesli ime Jugoslavije na vse celine sveta. Litostroj je v tridesetih letih svojega obstoja dal velik prispevek k oblikovanju in utrjevanju vezi med neuvrčenimi državami in deželami v razvoju, ki temelje na enakopravnem in prijateljskem sodelovanju.

Vzporedno z razvojem naše proizvodnje pa smo ves čas razvijali družbeno-ekonomske in samoupravne odnose v skladu s skupno zastavljenimi cilji.

Naša razvojna pot pa s tem še ni končana. Smo na pragu velikih sprememb, saj se bo v prihodnjih letih naša delovna organizacija močno razširila. Pred nami so nove odgovorne naloge, ki jih bomo delavci Litostroja zavzeto in vestno izpolnjevali.

Zavedamo se, da je naše delo pomembno, zato ti obljublamo, da nam bodo besede, ki si jih izrekel že ob otvoritvi pred tridesetimi leti, vodilo in vzpodbuda tudi pri našem nadaljnjem delu.

V Ljubljani, 3. 9. 1977

Delavci delovne organizacije
Titovi zavodi Litostroj — Ljubljana

GOVOR PREDSEDNIKA DELAVSKEGA SVETA

Na osrednji proslavi v hali Tivoli je predsednik delavskega sveta Franc Gregorič v svojem uvodnem govoru orisal dotedanji razvoj Litostroja ter proizvodno dejavnost, s katero se naša tovarna ukvarja. Poudaril je posebno vlogo dela naših rok in našega znanja, saj smo v vsem času iskali lastne izvirne rešitve.

Govor predsednika delavskega sveta objavljam v celoti:

30 let je minilo od dne, ko je prišlo prvo raztaljeno železo iz kupolke v tovarni, ki smo jo zgradili kot eno od prvih velikih tovarn prve petletke, ki je imela svoj cilj čimhitrejšo industrializacijo kot temelj za gospodarsko in politično neodvisnost. Pri tem tako pomembnem dogodku je bil navzoč tudi tov. TITO in nam je na prošnjo tovariša Leskoška dovolil, da se podjetje imenuje po njem Titovi zavodi in nam naročil:

Delavci in delavke te tovarne! Bodite med prvimi v Jugoslaviji v izvrševanju naših nalog, določenih s planom. Delajte udarniško in ustvarjajte tisto, kar je potrebno naši deželi.

Danes, v letu, ko praznujemo jubilej najpomembnejših mejnikov našega družbenega napredka, 40-letnico ustanovitve KPS, 40-letnico prihoda tovariša Tita na čelo KPJ in njegovo 85-letnico, lahko rečemo, da smo naročilo uspešno izvršili.

speva k realizaciji naše politike pomoči in sodelovanja.

Izdelki, ki jih izdeluje Litostroj, zahtevajo visoko strokovno znanje in delovne izkušnje, zahtevajo moderno tehnologijo in visoko razvite proizvodne odnose, zahtevajo visoko razvito družbo. Zato lahko rečemo, da naši izdelki doma in v tujini reprezentirajo visoko industrijsko razvitost slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva in dokazujejo celotnemu svetu pravilnost in uspešnost našega samoupravnega socialističnega sistema.

Veliki uspehi, ki smo jih dosegli, nam dokazujejo, da je naša usmeritev pravilna. Dosedanji razvoj, oprt na lastne sile in znanje, nam je dal proizvodni program za izdelke, ki so iskani na tržišču in nam omogočil neodvisen nastop. Zato načrtujemo povečanje našega kolektiva, zgradili bomo nove obrate, opremili se bomo z večjimi in najmoder-

Zavedamo se nujnosti stalnega izobraževanja in vzgoje. Vzporodno s tovarno je rasel tudi izobraževalni center, ki je vzgojil v rednem izobraževanju in izobraževanju ob delu preko 2000 strokovnjakov, ki so nosilci našega razvoja.

Razvijali smo vse oblike izobraževanja za vse stopnje izobrazbe, od poklicnega delavca do visoke izobrazbe vseh smeri. Izobraževalni center je skrbel ves čas za socialistično naravnost vzgoje s posebnim poudarkom na samoupravljanje.

Litostroj je uspešno reševal tudi probleme standarda. Vzporodno z rastjo kolektiva so rasti tudi stanovanjska naselja in drugi objekti družbenega sektorja. Zrastla je ena največjih krajevnih skupnosti, Krajevna skupnost Litostroj, v kateri naši delavci uspešno rešujejo vsa življenjska vprašanja za čas, ko so izven delovne organizacije. Praznik Litostroja je hkrati tudi praznik Krajevne skupnosti in uspehi Litostroja so tudi uspehi naše Krajevne skupnosti.

Ko govorimo, tovarišice in tovariši, o naših uspehih, se zavedamo, da so to rezultati dela nas, neposredno zaposlenih v Litostroju. Vidimo pa za vsemi temi rezultati in uspehi tudi vse tiste, ki so prav tako prispevali velik delež, vidimo učitelja, univerzitetnega profesorja, zdravnika in socialnega delavca, znanstvenega in družbenega delavca, vidimo delavce drugih kolektivov.

Zavedamo se, da so naši uspehi rezultat združenega dela in smo prepričani, da so naši uspehi veliki, zahvaljujoč vlogi vseh družbenih dejavnikov. Litostroj je bil vedno odprt za vse napredne družbene vplive, prepričani pa smo, da je očiten tudi vpliv Litostroja na svojo okolico, na našo občino Šiško in našo Ljubljano.

Prepričani smo, da se v tem našem okolju čuti pozitivni delavčev vpliv, vpliv neposrednega proizvajalca ter da bo z nadaljnjo rastjo našega kolektiva ta vpliv še očitnejši.

Ravno tako smo prepričani, da bodo naši skupni uspehi prispevali k hitrejšemu razvoju Ljubljane. Neločljivi so naši interesi, imamo skupne cilje, tako danes kot pred 30 leti, ko smo se vsi skupno veselili velike delovne zmage nove družbe, ko se je z izgradnjo Litostroja uresničila napoved našega tovariša Luke Leskoška, da bo v Ljubljani zgrajena tovarna, ki jo bodo upravljali delavci.

Naj mi bo dovoljeno, da ta kratek nagovor ob 30-letnici Litostroja zaključim s citiranjem besed našega pogostega dragega gosta tovariša Tita, ki je pred dvema leti v Litostroju rekel:

»KO DANES GLEDAM TO VELIKO PODJETJE, KI SVOJE IZDELKE PRODAJA SKORAJ PO VSEM SVETU, SE NE MOREM NAČUDITI. TAKE IZREDNE USPEHE SMO DOSEGLI V JUGOSLAVIJI ZATO, KER SMO SOCIALISTIČNA DRŽAVA IN KER SMO RAZVIJALI SAMOUPRAVLJANJE.«

Te besede izražajo ugodno oceno za naše delo v 30-letnem obdobju, hkrati pa nas usmerjajo in navdušujejo za nova prizadevanja in za vedno nove in večje uspehe.

DRAGI TOVARIŠ TITO

Prav te dni, ko smo delavci Litostroja praznovali 30. obletnico obstoja, smo z veseljem spremljali vaše poslanstvo na poti prijateljstva in sodelovanja z narodi ZSSR, LDR Koreje ter LR Kitajske.

Prepričani smo, da je vaša pot v te dežele v imenu jugoslovanskih narodov in narodnosti največje svetovno dejanje za namenom zbliževanja narodov sveta.

Ob vrnitvi vam zato izražamo iskreno dobrodošlico!
V Ljubljani, 9. 9. 1977

Delavci Litostroja

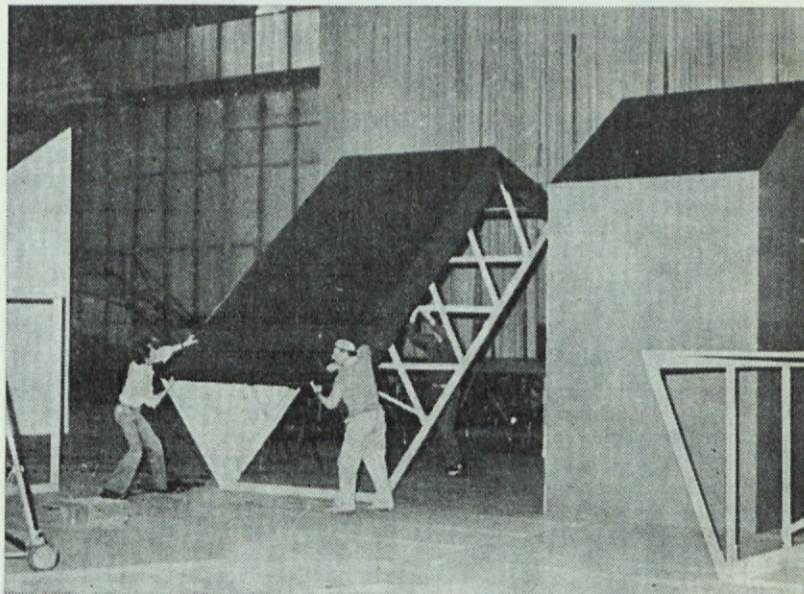

Napolnili smo dvorano

PROSLAVA V SLIKAH

V kulturnem delu proslave so nastopali: godba na pihala Litostroj, naš moški pevski zbor,

Dvorana je bila slavnostno in lepo okrašena, da nam je bila lahko v ponos. Dekoracija dvorane je terjala veliko dela in priprav, zato je prav, da se spomnimo tudi tistih, ki niso bili na odru, temveč za njim

Pozdravni nagovor predsednika DS Franca Gregoriča
Predsednica mladinske organizacije v ICL je prebrala pozdravno pismo tovarišu Titu

Skoraj 40% vse električne energije, ki jo proizvedemo v naši državi, dajejo turbine, izdelane v Litostroju. Težko je oceniti, koliko hrane je že in koliko je še bo proizvedeno na poljih, ki so osušena ali namakana z našimi črpalkami. V mnogo domov in tovarn priteka voda, ki jo črpajo litostrojске črpalke. Težka bremena v livarnah, tovarnah, elektrarnah in prometu prenašajo litostrojška dvigala. Veliko stanovanj, tovarn, mostov je zgrajeno iz cementa, ki ga izdelujejo naše cementarne, v katere je vgrajena naša oprema. Se in še bi lahko našteval primere, kje vse je prisotno delo litostrojškega delavca.

Ob tem pa smo litostrojčani posebno ponosni na to, da so ti izdelki v celoti rezultat našega dela, dela našega znanja in rok. Nismo kupovali licenc, temveč smo iskali lastne izvirne rešitve. Zavedali smo se, da nihče ne prodaja najnovejše in najboljše znanje in tako ne bi bili nikoli med prvimi in ne bi mogli enakopravno nastopati v ostri konkurenci na mednarodnem tržišču. Zato lahko Litostroj s svojimi izdelki uspe tudi v industrijsko najrazvitejših državah, kot so ZDA in države EGS, zato lahko danes izvozi polovico svoje proizvodnje.

Ime Titovi zavodi Litostroj, Ljubljana, Jugoslavija je napisano na izdelkih v preko 50 državah na vseh kontinentih sveta. Največ naših izdelkov je v državah v razvoju. Tu naša oprema pomaga k njihovem hitrejšemu razvoju in tako konkretno pri-

nejšimi stroji, tako da bomo lahko proizvajali še večje in zahtevnejše izdelke. Prepričani smo, da bomo uspešni pri uresničevanju tega cilja, posebno sedaj, ko je delavec osrednja in odločilna sila vseh dogajanj.

Pri vsakem našem delu je človek, njegovi interesi, njegova vloga in družbeni položaj vodilo za naša snovanja. Vključen v samoupravni sistem sodeluje pri oblikovanju družbenih odnosov in si zagotavlja uresničitev osebnih in skupnih interesov.

V Litostroju smo vedno skrbeli za razvoj družbenopolitičnih dejavnosti, ki so omogočale uveljavitev naših delavcev na različnih toriščih dela in življenja kolektiva. Vedno smo bili med prvimi pri uveljavljanju in razvijanju samoupravnega sistema in se je zato, posebno v obdobju po sprejetju ustave in zakona o združenem delu, delavec lahko uveljavil kot odločujoča osebnost.

PRAZNOVALI SMO 30. OBLETNICO

Naš praznik smo počastili z vrsto prireditev. Slovesnosti so se začele pravzaprav že 19. avgusta, ko so se litostrojski planinci v počastitev našega praznika odpravili na pot in osvojili vrh Mont Blanca, praznovanje pa smo zaključili 4. avgusta, ko so bila tovarniška vrata odprta vsem, ki so si želeli ogledati proizvodne obrate in proizvodni program.

Po koncu osrednjih dogodkov pa je naša delovna organizacija organizirala še tri izlete. Dva sta bila namenjena jubilejnim — sodelavcem, ki so v Litostroju že 25 ali 30 let; to sta izleta na Djerdap in po poteh AVNOJA in izlet za naše upokojence v Poreč.

Osrednje slovesnosti v hali Tivoli so se poleg slavnostnega govornika Andreja Marinca udeležili še Marijan Breclj, Zvone Dragan, Zoran Polič, Miran Potrč, Vinko Hafner, predstavniki mesta Ljubljane, občine Ljubljana-Siška, SOZD ZPS bank ter fakultet. V svojem pozdravnem nagovoru pa je predsednik delavskega sveta Franc Gregorič posebej pozdravil še idejnega in stvarnega tvorca Litostroja, člana sveta federacije, Franca Leskoška-Luko.

Ob koncu uradnega dela je

mladinka Marjeta Grum prebrala pozdravno pismo tovarišu Titu, nato se je pričel krajsi kulturni program. V tem delu programa so nastopili godbeniki godbe na pihala Litostroj, litostrojski moški pevski zbor, pesalci folklorne skupine France Marolt, Slovenski oktet ter recitatorja Slovenskega narodnega gledališča Andrej Kurent in Tone Homar.

Veličastne proslave se je udeležilo zelo veliko Litostrojčanov, prenašal pa jo je tudi Radio Ljubljana. V večernem televizijskem

programu so si lahko tudi ostali Slovenci ogledali nekatere točke iz te proslave, gotovo pa bo zaradi svoje pestrosti in visokega umetniškega nivoja vsem še dolgo ostala v spominu.

TISKOVNA KONFERENCA

29. avgusta je Informativni center Litostroja organiziral tiskovno konferenco, na kateri smo želeli predstavnike javnih sredstev obveščanja informirati o delu in razvoju naše delovne organizacije, o investicijah ter o dogodkih, ki smo jih pripravljali ob tridesetletnici.

Konferenco je vodil generalni direktor Litostroja Marko Kržišnik, dipl. ing., prisotni pa so bili še vodilni predstavniki Litostroja ter predstavniki družbenopolitičnih ter samoupravnih organizacij. Konference so se udeležili novinarji radia Ljubljane, radia Glas Ljubljane, Dela, Ljubljanskega dnevnika, Delavske enotnosti, Večera, Tanjuga, Tribune in občinskega glasila Šiške.

Po končani tiskovni konferenci so novinarji radia Ljubljane s predstavniki Litostroja posneli enourno radijsko oddajo o naši delovni organizaciji, ki je bila na sporedu že istega dne.

SNEMANJE ODDAJE ZA GLAS LJUBLJANE

Ker je Litostroj ena največjih ljubljanskih pa tudi slovenskih tovarn, je naša obletnica močno odjeknila med slovensko javnostjo. Zato so tudi novinarji radia Glas Ljubljane izrazili željo, da posnamejo oddajo o naši delovni organizaciji. Ta oddaja je zajemala predvsem začetno proizvodno dejavnost Litostroja, dosedanji razvoj in izvoz, razvoj samoupravljanja pri nas, izobraževanje, družbeni standard in obiske tovariša Tita pri nas.

Ta oddaja je bila na sporedu prav na dan praznovanja tridesete obletnice.

PRIZNANJA JUBILANTOM PO TOZDIH

V petek in soboto je bilo v naši delovni organizaciji več manjših slovesnosti, na katerih so podelili priznanja jubilentom, ki praznujejo 10, 15, 20, 25 in 30-letnico dela v Litostroju ter najzaslužnejšim članom naše delovne organizacije. Praznovanja so potekala v prijetnem vzdušju, kjer so najstarejši jubilanti obujali spomine na prve dneve Litostroja, ki so bili težki, vendar tudi polni delovnih zmag ter uspehov. Ta praznovanja, čeprav skromna, so bila predvsem znak pozornosti do naših sodelavcev in zahvala za njihov prispevek naši delovni organizaciji.

PODELITEV PRIZNANJ ČLANOM SINDIKATA IN ZVEZE KOMUNISTOV

Drugega septembra popoldne je bila svečana seja konference osnovnih organizacij sindikata in sveta Zveze komunistov. Posvečena je bila 30. obletnici obstoja in dela naše delovne organizacije, na njej pa so podelili priznanja najzaslužnejšim članom obeh družbenopolitičnih organizacij.

V krajšem pozdravnem govoru je sekretar Zveze komunistov tovariš Vukosav Živkovič med drugim dejal:

»30-letnica Litostroja sovpada s proslavo Titovih in partijskih jubilejev, kar nas vse skupaj obvezuje, da se spomnimo in izrazimo priznanje vsem tistim, ki so tako v preteklosti kot tudi v današnjem delom prispevali in še

Podelitev jubilejnih priznanj v TOZD PZO

... TOZD TVN ...

... DS SSP

Na slovesni podelitvi priznanj članom sindikata in zveze komunistov je dobilo priznanje za svoje dolgoletno in uspešno delo veliko naših delavcev

Ob prisotnosti gostov ter delavcev tozda TVN je prvi predsednik delavskega sveta Franc Černivec slovesno položil temeljni kamen za novo proizvodno halo viličarjev

Polaganje temeljnega kamna za novo halo viličarjev

Drugi september 1977 predstavlja za nas pomemben datum. S položitvijo temeljnega kamna novega objekta za proizvodnjo transportnih vozil in naprav tozda TVN smo začeli uresničevati naš investicijski program, ki smo si ga zastavili že prej. To bo nov objekt z novimi proizvodnimi prostori in modernimi stroji, v katerem načrtujemo letno proizvodnjo 7300 ton. Povečana proizvodnja strojev za talni transport, katere vrednost bo po današnjih cenah znašala ca. 640 milijonov din, bo odpravila težave, ki jih čutimo na domačem trgu zaradi dosedanjih majhnih količin in bo tako povsem zadostila povpraševanju. Omogočila pa bo tudi povečanje izvoza, saj smo s temi izdelki dosedaj nastopali na tujih tržiščih le v majhnih koli-

činah. Slovesnosti ob položitvi temeljnega kamna so prisostvovali predstavniki mesta Ljubljane, občine Šiška, gospodarske zbornice, predstavniki bank, predstavniki naših tozdov ter delavci novoustanovljenega tozda TVN (TOZD Transportnih vozil in naprav).

Po slavnostnem govoru predsednika upravnega odbora tovariša Vladimrja Krošlja, ki je na kratko orisal razvoj podjetja ter poudaril pomen in pridobitev te nove proizvodne hale za vso našo delovno organizacijo, sta položila temeljni kamen prvi predsednik delavskega sveta Franc Černivec in mladinec Bojan Zvan. S tem je bila simbolično izpričana želja vseh nas, da bi naša tovarna še naprej rasla in se uspešno razvijala, tako kot v dosedanjih tridesetih letih.

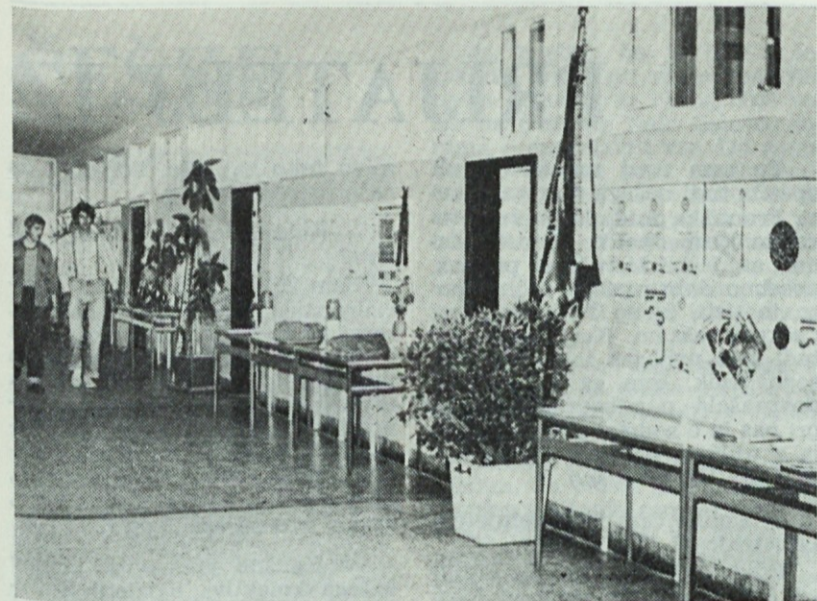
LITOSTROJA

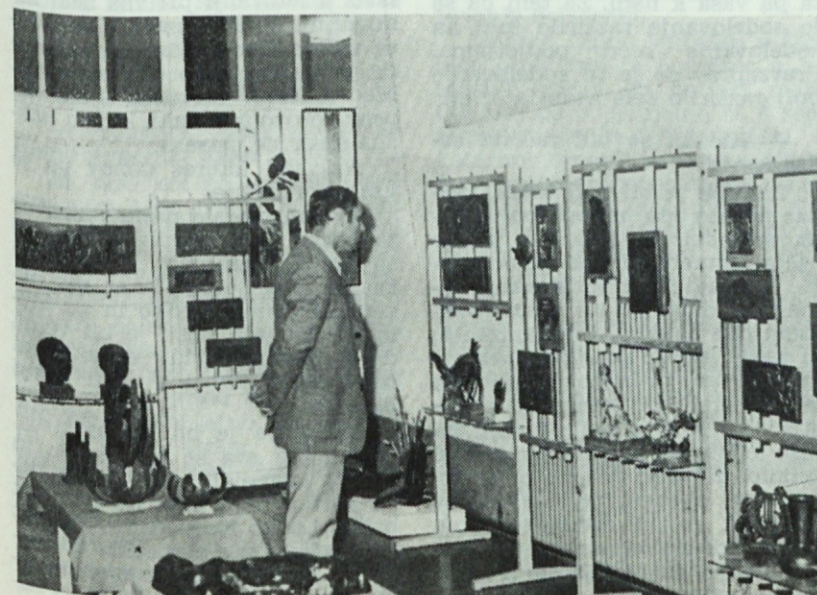
Priznanja najzaslužnejšim

Obiskovalci so si po ogledu tovarne z velikim zanimanjem ogledali tudi razstavo umetniške fotografije, ki je bila ob glavnem vhodu

V počastitev obletnice je tudi Izobraževalni center Litostroj pripravil proslavo, obenem pa tudi razstavo svojih izdelkov in izdelkov umetniškega livarja Bojana Štineta

prispevajo svoj delež k razvoju delovne organizacije in širše delovne skupnosti. Rezultati dela jubilarcev in odlikovancev so vidni na vseh področjih. Ko sedaj ob 30-letnici ocenjujemo rezultate, smo lahko zadovoljni. Toda pred nami so še velike in pomembne naloge, zato naj bodo ta priznanja le vzpodbuda za še večje dosežke na vseh področjih dela v naši delovni organizaciji in širši družbeni skupnosti, obenem pa tudi vpodbuda vsem ostalim sodelavcem.»

Tovariš Podbevšek je podelil priznanja naslednjim sodelavcem:

Na področju delovanja v družbenopolitičnih organizacijah v naši OD, kakor tudi delovanja v širših družbenopolitičnih skupnostih so s svojim delom in rezultati dela dokazali upravičenost do priznanja sindikata naslednji tovariši:

- zlata značka: Sonja Mravlja
Drago Dečman
Janez Gogala
- srebrna plaketa: Tončka Škoflek
- zlata plaketa: Ivo Sabol

Za požrtvovalno delo na področju samoupravnih odnosov v naši praksi:

- zlata značka: Anton Šuštar
Slavko Berginc
Srečko Pirc
- srebrna plaketa: Franc Gregorič
- zlata plaketa: Stanislav Bradeško

Na področju uveljavljanja družbenoekonomskih načel v našem poslovanju:

- zlata značka: Miroslav Brečko
Franc Kostevc
Filip Novak
- srebrna plaketa: Andrej Stržinar
- zlata plaketa: Boris Klemenc

Na področju inventivne dejavnosti in racionalizacij v DO:

- zlata značka: Bojan Štine
Vinko Srbčič
- tretja se ne podeli
- srebrna plaketa: Štefan Cankar
- zlata plaketa: František Dvoržak

Za požrtvovalno delo in dosežene uspehe pri organizaciji rekreativne dejavnosti, kulture in telesno-kulturne dejavnosti:

- zlata značka: Oskar Štih
Janez Oprešnik
Ivan Kobler
- srebrna plaketa: Branko Sršen
- zlata plaketa: Milan Vidmar

Na področju vzgoje, izobraževanja in za uspešno delovanje pri vodenju društev in sekcij:

- zlata značka: Valentin Bizjak
Miro Vrhovec
Dominik Selan
- srebrna plaketa: Boris Tertnik
- zlata plaketa: Hrabroslav Premelč

Zatem je tovariš Živković podelil priznanje naslednjim članom Zveze komunistov, ki so že 30 ali več let člani ZK:

1. Jože Župan, član od 1944
2. Srečko Bogunovič, član od 1947
3. Martin Einhauer, član od 1947
4. Rudi Hlebec, član od 1946
5. Marko Kržišnik, član od 1944
6. Franc Nolimal, član od 1944
7. Milan Špolar, član od 1944
8. Alfred Tomažič, član od 1946
9. Stane Vogelnic, član od 1944
10. Malči Bras, članica od 1946
11. Ciril Venika, član od 1946
12. Rudi Jesenšek, član od 1943
13. Jelka Babšek-Novak, članica od 1945
14. Franc Černivec, član od 1944
15. Zvonka Hren, članica od 1947
16. Boris Kalčič, član od 1947
17. Jože Rupert, član od 1946
18. Dejan Stojič, član od 1944
19. Peter Žohar, član od 1947
20. Franc Tajnikar, član od 1946
21. Mirko Pirih, član od 1946

Predsednik konference osnovnih organizacij sindikata tovariš Miro Podbevšek pa je v svojem pozdravnem govoru dejal:

»Priznanja, ki jih podeljujemo, so odraz rezultatov dela posameznikov na področjih uveljav-

ljanja v družbenopolitičnih organizacijah, pri uveljavljanju družbenopolitične inventivne dejavnosti, beneekonomskih odnosov, na razvoja kulture in telesne kulture, na področju izobraževanja in ostalih dejavnosti.

Zelim, da bi nagrajenci in ostali sodelavci še naprej uspešno uresničevali zastavljene naloge na vseh področjih dela in življenja in si prizadevali dosledno uveljavljati ustavna načela in določila Zakona o združenem delu v korist svojih temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in celotne delovne organizacije.»

Tako je letos konferenca OOS podelila 6 zlatih in 6 srebrnih plaket ter 18 značk. Ob tem pa je podelila tudi 29 odličij najzaslužnejšim članom naše delovne organizacije, ki so se s svojo dejavnostjo izkazali na različnih področjih svojega delovanja.

RAZSTAVA UMETNIŠKE FOTOGRAFIJE

Litostrojčani smo imeli že večkrat prilike videti posnetke naše foto-amaterske skupine. Tako so tudi ob tej priložnosti člani pripravili razstavo umetniške fotografije, na kateri so prav gotovo največ zanimanja zbudili posnetki z vzpona na Mont Blanc.

Razstavo so si z velikim zanimanjem ogledali mnogi člani našega kolektiva kot tudi obiskovalci, ki so prišli na ogled tovarne. Prav tako lepe so bile tudi ostale fotografije. Razstavljali so:

Darinka Androjna, Tone Erman, Jaka Jeraša, Jolanda Kavčič, Peter Kocjančič, Alojzij Kovač, Božo Kukar, Drago Lesjak, Jernej Mlinar, Ivan Pernat, Peter Poženel, Branko Tkalec, Vinco Udovič ter Stane Vogelnic.

Čestitke

Zveza sindikatov Slovenije je poslala sindikalni konferenci in delavskemu svetu naše delovne organizacije naslednje pismo:

Ob 30-letnici obstoja in delovanja vaše delovne organizacije se pridružujem čestitkam in priznanjem za uspešen razvoj, ki jih v teh dneh prejmete delovni ljudje Titovih zavodov Litostroj.

Nagel razvoj delovne organizacije je izhajal tudi iz poglobljenih odnosov samoupravljanja, ki so se oblikovali v organizaciji s 13 temeljnimi organizacijami združenega dela in dveh delovnih skupnosti skupnih služb. V njih delavci uveljavljajo v neposrednem sodelovanju svoje dolžnosti in pravice, ki izhajajo iz dela v interesu celotne družbene skupnosti. Z močnim povezovanjem umskega in fizičnega dela in lastne vzgoje kadrov ste dosegli uspešen razvoj celotne organizacije združenega dela in vaši izdelki so po kvaliteti zasloveli širom po Sloveniji, Jugoslaviji in v širni svet ponesli glas Titovih zavodov Litostroj.

25 let razvijanja in poglobljanja samoupravnih odnosov v celotnem našem družbenem sistemu ima svoj odsev v poglobljanje in razvijajočem se delavskem samoupravljanju podjetja Litostroj.

Zelja nas vseh je, da bi delavci organizacije združenega dela v skladu z ustavnimi določili in z zakonom o združenem delu dosledno, učinkovito in uspešno tudi v bodoče delovali v korist družbene skupnosti in celotnega kolektiva.

V želji, da bi organizacija združenega dela Titovi zavodi Litostroj še naprej uspešno izpolnjevala pričakovanja naše družbene skupnosti, iskreno čestitam kolektivu k dosedanjemu razvoju, v bodoče pa želim vsem članom kolektiva še veliko delovnih uspehov.

Tovariški pozdrav!

Predsednik:
Verbec Venčeslav

Na proslavi sta nastopila še Slovenski okteti in

folklorna skupina France Marolt,

PRAZNOVANJE IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA

Drugega septembra zvečer je bila še ena slavnostna seja. To je bila svečana seja delovne skupnosti ICL, vendar so bili zaradi jubileja, ki smo ga praznovali, povabljeni vsi člani kolektiva izobraževalnega centra.

Prisotne je na začetku pozdravil predsednik OOS Peter Debeljak, posebej pa je pozdravil še goste — predstavnike Elektro strojnega in rudarskega šolskega centra iz pobratenih Kavadarjev: tovariše Laza Stavrova, direktorja centra, Steva Panova, predsednika upravnega odbora, Pavla Džurdžija, predsednika delovne skupnosti in Vasila Mitrova, sekretarja OO ZK.

V nadaljevanju je tovariš Hrabroslav Premelč, direktor Izobraževalnega centra, na kratko orisal dosedanji razvoj centra. Poudaril je, da je bilo izobraževanje kadrov v šoli in centru sestavni del razvoja Litostroja, kar se je odražalo v dveh smereh: delovna organizacija je bistveno vplivala na vzgojnoizobraževalno delo, na organiziranost centra, na vsebino in obseg; šola oziroma izobraževalni center pa je z več kot 1700 izšolanimi absolventi in z izobraževanjem zaposlenih Litostrojčanov ob delu veliko pripomogel k proizvodnim uspehom in razvoju Litostroja. Tako je Izobraževalni center za svoje delo prejel tudi vrsto priznanj, med katerimi lahko omenimo nagrado oziroma družbeno priznanje občine in mesta Ljubljane, najpomembnejše pa je vsekakor mnenje tistih, ki najbolj poznajo delo centra, to je delovnih organizacij, za katere center šola učence.

Tovariš Debeljak je na kratko orisal dosedanji razvoj samoupravljanja v Izobraževalnem centru Litostroj. Dejal je: Samoupravljanje se je na področju vzgoje in izobraževanja uveljavilo šele po prvih izkušnjah delavskega samoupravljanja v gospodarskih delovnih organizacijah. Za vzgojnoizobraževanje organizacije je določal zakon najprej šolski odbor kot najvišji organ, ki je že deloval na osnovi samoupravljanja. Prvi šolski odbor v industrijski kovinarski šoli je pričel z delom leta 1952. Člani

kadrovska in finančna vprašanja, nagrajevanje učencev in njihove proste dejavnosti.

V skladu z zakonom o samoupravljanju smo še naprej razvijali samoupravne odnose. Približno v času nastajanja izobraževalnega centra — okoli leta 1960 je bil izvoljen tudi nov samoupravni organ — svet izobraževalnega centra, njegov izvršilni organ pa je bil upravni odbor.

V svetu Izobraževalnega centra so bili zastopani, podobno kot prej v šolskem odboru, zastopniki Litostroja, delavcev Izobraževalnega centra, učencev in staršev ter družbenopolitične skupnosti, v upravnem odboru pa samo delavci Izobraževalnega centra.

Na svečani seji delovne skupnosti TOZD ICL so podelili priznanja jubilentom in najzaslužnejšim članom kolektiva

Svet Izobraževalnega centra je skladno s statutom centra obravnaval podobna vprašanja kot prej šolski odbor, vendar je imel večje odgovornosti.

Upravni odbor pa je obravnaval in sklepal o notranji problematiki glede finančnih vprašanj, zlasti pa o delitvi osebnih dohodkov in o materialnih vprašanjih glede nabav ipd.

Poleg navedenih samoupravnih organov delujeta še dve samoupravni telesi:

— šolska skupnost s svojimi razrednimi — oddelčnimi skupnostmi in domska skupnost s svojimi oddelčnimi skupnostmi. Obe delujeta ob podpori mentorjev — razrednikov in vzgojiteljev. Ta dejavnost je sestavni del življenja šole in razrednikov in vzgojiteljev. Ta dejavnost je sestavni del življenja šole in doma učencev. Učenci se po eni strani navajajo na samostojno opravljanje nalog in izpolnjevanje svojih dolžnosti, uveljavljajo pa tudi svoje z zakonom, statutom in pravilniki določene pravice.

V razvoju samoupravljanja v izobraževalnem centru je bila stalno prisotna močna povezava z Litostrojem kot proizvodno delovno organizacijo. Upoštevana pa je bila tudi povezava z družbenopolitično skupnostjo (občino). S tem se je uresničevalo samoupravljanje na podlagi vrednotenja vzgoje in izobraževanja,

Slovesnosti ob 30-letnici Litostroja se je udeležila tudi delegacija šolskega centra iz Kavadarjev, ki je bila gost IC Litostroj

Ob koncu bi se rad v imenu družbenopolitičnih organizacij, to je sindikalne organizacije in Zveze komunistov, zahvalil vsem tovarišicam in tovarišem, ki so aktivno delali v samoupravnih organih in jih pozivam, da se še naprej vključujejo v to delo. Zlasti pa pozivam mlajše člane kolektiva, da posvetijo še več svojih moči in časa izpolnjevanju samoupravnih nalog v ICL.

Svečano sejo so zaključili s podelitvijo priznanj jubilentom ter najzaslužnejšim članom kolektiva. Priznanja za dolgoletno in prizadevano delo je prejelo 46 delavcev, ki so že več kot 10 let zaposleni v Izobraževalnem centru Litostroj.

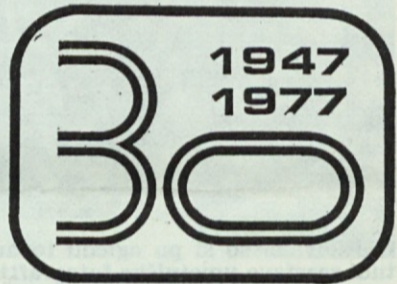
SREČANJE ABSOLVENTOV V MOSTECU

Po končani prireditvi v hali Tivoli je bilo v Mostecu družbeno srečanje absolventov Izobraževalnega centra Litostroj. Srečanja se je udeležilo več sto ab-

solventov, te šole. Tako so se srečali sošolci, ki se že dolgo niso videli, seveda pa tudi taki, ki še danes delajo skupaj v Litostroju.

Na začetku je prisotne toplo pozdravil tovariš Premelč, temu pa je sledil kratek kulturni program, v katerem so sodelovali basist Ladko Korošec in tenorist Rajko Koritnik, član Slovenskega narodnega gledališča Andrej Kurent, pihalni orkester Litostroj ter naš moški pevski zbor.

Za dobro voljo in ples pa je po končanem programu poskrbel zabavni orkester iz Milevskega, ki je dneve pred tem preživel na letovanju v Fiesi.

PRIJATELJ IZ

Tu sem med množico ljudi opazila tudi našega starega znanca Františka Andjela. Prav gotovo ga pozna veliko Litostrojčanov, saj je bil že večkrat pri nas, posebno dobro pa ga najbrž poznajo tisti, ki so že letovali na Češkoslovaškem. Ker je obenem tudi zelo prijazen in simpatičen sogovornik, sem ga z veseljem povprašala o njegovem obisku pri nas in o sodelovanju Litostroja z njihovo delovno organizacijo — ZVVZ Milevsko.

— Koliko časa že sodelujete z Litostrojem?

Pred enajstimi leti smo dobili od košarkarskega tima iz Litostroja pismo, v katerem so nas prosili, da sestavimo približno enako ekipo, ki bi lahko tekmovala z vašo. Tako je prišla leta 1966 prva češkoslovaška ekipa v Jugoslavijo, junija naslednjega leta pa vaša k nam. Za tem pa se je sodelovanje razširilo tudi na sodelovanje med podjetjema. Pravzaprav se je to sodelovanje bolj razširilo šele zadnjih 5 let.

— Kakšni so bili začetki sodelovanja?

Začetek je bil bolj težek, vendar je zato zdaj mnogo boljše. Sodelovanje dobiva vedno večje razmere, širimo tako osnove, kot tudi okvir sodelovanja samega. Zasluge za to imata predvsem obe sindikalni organizaciji, ki vsako leto pripravljata programe letovanja in izletov z željo, da bi bili čim bolj zanimivi in pestri. Cilj takega sodelovanja pa niso le letovanja sama. Pri tem si želimo, da bi se delavci obeh kolektivov, obenem pa tudi držav spoznali, da bi spoznali lepote druge države, socialne in družbene pogoje ter življenje ljudi v drugi državi. To je gotovo zani-

mivo tako za vaše, kot tudi za naše državljane.

— Kakšna je vaša funkcija pri tem?

Sam že vrsto let delam v socialni službi kot socialni delavec, torej se tudi službeno ukvarjam s tem področjem. Pripravljam predloge, programe letovanj in izletov; skratka proučujem možnosti za čim prijetnejša in zanimivejša letovanja. Pri tem se trudim, da bi bili izleti zanimivi, zato programe, če le moremo, vsako leto spreminjamo.

— Kakšno je mnenje članov vašega kolektiva o izletih v Jugoslaviji?

Veste, skupine se vsako leto menjajo. Vendar mislim, da je okrog 10—20% letno istih ljudi, ki letujejo bodisi pri nas ali pri vas. Moram priznati, da so delavci z letovanji pri vas zelo zadovoljni, imam pa vtis, da so tudi vaši pri nas zadovoljni. Seveda pa je to težko trditi za vse. Med tolikim številom ljudi so prav gotovo tudi taki, ki jim kakšna stvar ne ustreza.

Največji interes Čehov pa je vsekakor morje.

Tu sva morala najin razgovor za nekaj časa prekiniti. Že prej so naju prekinjali Františkovi znanci in prijatelji, ki so mu nasmejali ponujali roko in ga toplo poznavljali. Vsak je bil vesel, da ga ponovno vidi in vsi so si želeli spregovoriti z njim nekaj besed.

Sedaj pa je bil razlog drug. Nenadoma sva se spogledala in hkrati zasmejala, saj sta na odru zraven naju prav ta trenutek basist Ladko Korošec in tenorist Rajko Koritnik prepevala odlomljavo iz Smetanove Prodane neveste. Seveda je bila to tedaj za na-

Na srečanju absolventov ICL v Mostecu je bilo vzdušje prijetno in polno presenečenj

šolskega odbora so bili zastopniki delovne organizacije, staršev in šole. Predsedniki so bili vedno zastopniki Litostroja, ki je tako preko šolskega odbora vplival na izvajanje vzgojnoizobraževalnih nalog v skladu s svojimi interesi in potrebami.

Šolski odbor je obravnaval izvajanje vzgojnoizobraževalnih nalog, organizacijo izobraževanja,

Z ustavnimi dopolnili se je Izobraževalni center organiziral kot ena izmed temeljnih organizacij Litostroja in je z novo ustavo svojo samoupravno organiziranost še izpopolnil. Tako se je izoblikovala v zadnjih letih končno sedanja samoupravna organizacija izobraževalnega centra, ki jo vsi poznamo in smo vanjo vključeni.

dejavnosti posebnega družbenega pomena. Zato imamo poleg sveta delovne skupnosti še svet izobraževalnega centra, v katerem so poleg delegatov — delavcev izobraževalnega centra in učencev tudi delegati Litostroja, Iskre, družbenopolitične skupnosti in staršev. Naloga vseh je usmerjati delo izobraževalnega centra v skladu z družbenimi smotri vzgojnoizobraževalnega dela.

Seveda je razvoj samoupravljanja trajen proces tako pri samoupravi zaposlenih kot učencev. Ta proces v ICL močno vzpodbuja prav litostrojki kolektiv, katerega del je tudi naša temeljna organizacija združenega dela. Prav v tem je pozitivna posebnost našega izobraževalnega centra, če ga primerjamo z drugimi vzgojnoizobraževalnimi ustanovami. Seveda smo prebolevali začetne težave v razvoju samoupravljanja in danes želimo, da bi ga v našem kolektivu razvili do še višje stopnje. Lahko pa rečemo, da smo usmerjali ta razvoj ne le v iskanje samoupravnih pravic, ampak tudi v izvajanje samoupravnih dolžnosti. Samoupravljanje ne pomeni le izpolnjevanja vseh naših želj in hotenj, ampak tistih, ki se v demokratičnem soočenju z drugimi družbenimi činitelji lahko uresničijo, za katere so tu realne možnosti.

Delo v samoupravnih organih, komisijah, ipd. zahteva od članov teh organov, da posvetijo v korist delovne skupnosti in družbe več svojega časa. Odločitve, h katerim prispevajo ti delavci v demokratični razpravi v samoupravnih organih svoj delež, včasih niso povsem všeč posameznikom. Močno smo si prizadevali postavljati v ospredje splošne skupne interese v skladu z našimi družbenimi interesi. Pri tem sta aktivno sodelovali tudi ZK in sindikalna organizacija.

OB OGLEDU TOVARNE

V SOBOTO IN NEDELJO, 3. IN 4. SEPTEMBRA SO SI IMELI LJUBLJANČANI TER SVOJCI NAŠIH ZAPOSLENIH PRILožNOST OGLEDATI TOVARNO. TOVARNISKA VRATA SO BILA ZUNANJIM OBISKOVALCEM NAZADNJE ODPRTA PRED DVEMA LETOMA, OB 25-LETNICI SAMOUPRAVLJANJA, ZATO TUDI NI ČUDNO, DA JE VLADALO TOLIKŠNO ZANIMANJE ZA OGLED TOVARNE.

JANKO VELIKONJA
• Ali ste danes prvič v Litostroju?

Ne, bil sem v Litostroju tudi že prej. Prvič je bilo to leta 1947, ko je bila otvoritev tovarne, takrat ko je bil na obisku tu tudi tovariš Tito.

• Kakšni so vaši vtisi ob ogledu Litostroja zdaj, po tolikih letih?

To lahko povem le kot laik, vendar sem danes ponovno občutil, da enostavno postaneš majhen, ko vidiš vse tole. Ob tem občutim nek notranji ponos, ko vidim, da smo sposobni izdelovati tako velike stvari. Ob ogledu sem videl velike izdelke za Sovjetsko zvezo, za Nemčijo, nasploh za tuji trg, za gospodarsko zelo razvite države, ki so gotovo tudi same sposobne izdelovati take objekte, pa jih vendarle naročajo pri nas. To torej pomeni, da izdelujemo res kvalitetne stvari. Ob ogledu se mi je porodila marsikatera misel, na primer tudi primerjava, da delamo tako za razvite, kot za države v razvoju. To je za Litostroj vsekakor pohvalno.

• Ali ste prej že kaj vedeli o Litostroju?

Ze prej sem dosti vedel o Litostroju, vendar se ti razmišljanja o tem porode šele ob ogledu tovarne. Tu se lahko zamisliš, kam vse lahko vodi razvoj Litostroja.

• Ali mislite, da ste dovolj obveščeni o delu in razvoju Litostroja, da javna sredstva obveščanja dovolj pišejo o nas?

Ja, mislim, da je bilo z letošnjim letom pri vas okrog 1700 naših delavcev in okrog 2000 vaših na Češkem. Naše delavce zanima o Jugoslaviji vse. Do Jugoslavije čutimo prav tradicionalno navezanost, ki je značilna že za predvojno obdobje, čutimo pa tudi, da ste vi naša prijateljska država. Prav tako cenimo tudi vašo prisrčnost in mislim, da so tudi zato med nami obojestranske simpatije.

— Ze ves čas najinega pogovora opažam, da imate pri nas veliko prijateljev. Ste bili že velikokrat v Jugoslaviji?

Sam ne vem točno kolikokrat. Mislim, da okrog petkrat ali sedemkrat. Včasih sem prišel službeno, včasih pa na letovanje. Seveda sem v tem času spoznal veliko ljudi, ampak ne morem se vedno točno spomniti, kje sem se s kom spoznal — pri vas ali pri nas.

— Vaša delovna organizacija ZVVZ Milevsko je približno tako velika kot Litostroj. Kako pri vas skrbite za rekreacijo in letovanje delavcev?

Imamo stalno letovišče v Červeni ob Vltavi in letovišče v Jezerjskih gorah ob poljski meji. Ob tem pa sodelujemo še s sedmimi podjetji v Češkoslovaški, s katerimi izmenjujemo kapacitete ter tako omogočamo delavcem letovanje na različnih mestih. Navadno je to ob kakšnih rekah ali jezerih ali v planinah. To drugo je posebno zanimivo pozimi, ko pride na vrsto smučanje. Tako v tovrstni izmenjavi letuje letno okrog 500 do 600 naših delavcev, za kar vlada v naši delovni organizaciji veliko zanimanje. Včasih organiziramo letovanja tudi v drugih evropskih državah, vendar naši delavci najraje letujejo v Jugoslaviji.

— Kako to?

Pri vas smo naleteli na veliko prijateljev. Lahko vam povem le

Mislim, da v časopisih pre malo piše o vas. Sam sem že, mislim, petič v Litostroju, pa vendar menim, da sem veliko pre malo obveščen.

• Se vam zdi, da je pomembno, da odpremo tovarniška vrata obiskovalcem? In ali je dovolj, da je to na primer vsakih pet let?

Izredno pomembno je, da si ljudje ogledajo tovarno, vendar je to premalokrat. Bil sem tu že pred dvema letoma in danes znova opažam, da so tu »cele procesije« ljudi, ki si ogledujejo tovarno, kar torej pomeni, da ljudi to zanima.

• Kdaj ste se začeli bolj zanimati za Litostroj?

Leta 1947 smo začeli šele obnavljati našo domovino in prve lopate, ki smo jih zastavili ob izgradnji Litostroja, so pomenile šele začetek industrializacije. Danes po tridesetih letih pa lahko rečemo, da prej verjetno niti sanjali nismo, da bo po 30 letih toliko zgrajenega.

Ob vsem tem razvoju in napredku pa sem vesel in ponosen, ko vidim, kaj vse naši ljudje lahko naredijo, da imamo strokovnjake, ki so zares sposobni.

Lazo STAVROV — direktor Elektro strojnega in rudarskega šolskega centra iz Kavadarcev:

Sem smo vsi člani delegacije prišli kot gostje vašega Izobraževalnega centra. Pismene stike z vašim centrom smo vzpostavili že prej, zdaj ob vaši obletnici pa smo izkoristili priložnost, da navežemo tako z Izobraževalnim centrom, kot tudi kolektivom tesnejše stike. To je tudi glavni pogoj za dobro in uspešno sodelovanje.

— Kakšni so vaši vtisi o dneh, ki ste jih preživel tukaj?

S svojim bivanjem v Ljubljani smo zelo zadovoljni, saj smo v kratkem času veliko videli in se veliko pogovarjali o različnih problemih. Ob povratku domov bomo odnesli s seboj zelo lepe vtise o Litostroju kot o Izobraževalnem centru.

— Kaj mislite o tovarni?

To je velik gigant, ki nas je navdušil. Na žalost si ob ogledu nismo mogli ogledati vseh pod-

en primer. Nek naš delavec, ki je prišel z avtom v Jugoslavijo, je imel neke ob morju prometno nesrečo. Vaša delovna organizacija mu je takoj priskočila na pomoč in ga rešila iz zagate. Tako pa je bilo vedno tudi ob manj težkih stvareh.

— Kako pa je vam všeč v Jugoslaviji?

Čeprav dobro poznam celo Slovenijo, mi je najbolj všeč Ljubljana. Ogledal pa sem si tudi druge vaše čudovite kraje, kot so: Bled, Bohinj, Trenta itd. Zares so lepi.

— Vam je ostal v spominu kak lep dogodek iz obiska pri nas?

Ja, to je bilo leta 1969. Tedaj sem bil tu na obisku z godbo. Bili smo s svojim avtobusom, med ansamblom pa je vladalo čudovito vzdušje. Igrali smo nenehno. Tako je bilo čez celo Avstrijo in še potem po Jugoslaviji. Najprej smo igrali v Litostroju, nato pred Univerzo, pa v študentskem naselju, Piranu in vse do Fiese. Vmes pa še v okrog desetih gostilnah. Lahko trdim, da smo igrali res od jutra do noči.

Tu moram povedati, da tudi František zelo dobro igra na harmoniko in zelo rad poje. Zna tudi nekaj naših pesmi in pevcem v družbi rad pritegne.

Ob koncu pa sem mu postavila še eno prav izzivalno vprašanje.

— No, František, katero pivo je boljše — vaše ali naše?

Ja veste, mi je v smehu odgovoril, to je pa odvisno od kolektiva, ki poje. Nekateri vaši prav dobro pojejo, s tem pa ne trdim, da naši ne pojejo dobro.

Tedaj sva se oba zasmejala, saj se prvič nekam nisva »mogla« razumeti v izrazu pivo — pitje — petje. Vendar je čisto dobro vedel, kaj mislim in mi prav modro odgovoril. Da ne bi bilo zamere.

M. H.

Ivanka ŽERJAV
— Tovarno si si že ogledala. Kakšni so tvoji vtisi po ogledu?

To je področje, ki ga bolj malo poznam. Prej si nisem mogla niti točno predstavljati, kaj to pravzaprav je. Zdaj pa lahko rečem le to, da je vaša tovarna nekaj velikega. Sama delam v Emoni, kar seveda predstavlja popolnoma drugo področje, zato sem želela malo bolj spoznati tudi vaš proizvodni program. Vendar, dokler Litostroja ne vidiš, res ne moreš imeti predstave, kako velik je.

— Si zdaj prvič v Litostroju? Da, prvič sem danes tu.

— Kako to, da te Litostroj zanima?

Imam dva bratrance, ki delata tukaj. Veliko sta mi še pripovedovala o tovarni, zato sem si zaželela to tudi videti. Onadva sta mi tudi povedala, da je možen ogled tovarne in tako sem prišla.

— Se ti zdi, da so bili občani dovolj obveščeni o Litostroju in o sedanjih dogodkih?

Zdaj, ob obletnici je bilo povsod veliko napisanega o Litostroju. Bilo je v časopisju, na radiu in na televiziji. Na splošno pa menim, da je o samem delu Litostroja, že samo glede na velikost tovarne, pre malo informacij.

Ob koncu lahko povem še to, da smo letos tudi mi praznovali 30-letnico, vendar se mi zdi, da ste imeli pri vas celotno praznovanje boljše organizirano. Ob ogledu je človek prav lahko ugotovil, s čim se ukvarjate, saj je bila pot lepo in organizirano speljana.

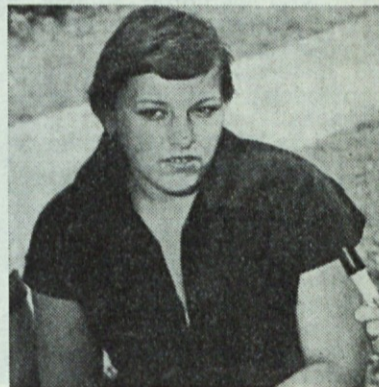
Branka GAL

— Si že bila kdaj v Litostroju?

Bila sem že enkrat, ko sem bila stara približno štiri leta. Bila sem z očetom, ki dela kot čuvaj v Litostroju, vendar se tega bolj malo spominjam.

— Kakšni so tvoji vtisi po ogledu tovarne?

Mislim, da je Litostroj dosegel zelo velik napredek, povečal se je in ima zelo bogat proizvodni program.

Zdravko KRAVICA

— Ali si danes prvič v Litostroju?

Ne, bil sem že enkrat prej s šolsko ekskurzijo, ko sem obiskoval srednjo tehnično strojno šolo.

— Kakšni so tvoji vtisi danes ob drugem obisku tovarne? Se ti zdi, da se je do danes že veliko spremenilo?

Videl sem precej novega — nov proizvodni program, npr. novi žerjavi, ki jih prej nisem videl, videl sem tudi dieselske motorje itd.

— Se ti zdi, da so zdaj proizvodi večji?

Imam občutek, da ste šli v izdelavo večjih kosov.

— Kako to, da si se odločil za ogled tovarne?

To me zanima, ker je to moja stroka. Za možen ogled tovarne sem slišal v Mostecu na Informacijah, bilo pa je tudi v televizjskem dnevniku.

— Kdaj si se začel zanimati za Litostroj?

Litostroj poznam že dolgo. Ze od mladosti spremljam njegovo delo in to kolikor se le da. To je po eni strani tudi razumljivo, saj stanujem v litostrojski krajevni skupnosti.

Ob koncu pa bi rad še čestital celotnemu kolektivu ob vašem prazniku in mu zaželel še veliko sreče in delovnih uspehov.

M. H.

ČEŠKE

Simpatični sogovornik František Andjel

jin razgovor najprimernejša zvočna kulisa. Šele ko sta naša priznana operna pevca odpela svoj šaljni odlomek, ki sta ga tudi poskočno odplesala, sva z razgovorom lahko nadaljevala.

— František, zdaj ste prišli ravno z morja. Kako je bilo?

Ja, lepo kot po navadi. Imeli smo prav lepo vreme in preživeli smo prav prijetne dni. To je bil zadnji izlet v letošnji sezoni, pa še ta je bil eden več kot po navadi. Običajno pridejo na leto 3 skupine naših delavcev na morje. To je skupaj 150 ljudi, ki preživijo na morju pa 10 dni. Jugoslovanov pa pride na Češko okrog 200 do 250 letno, na Češkem pa so po en teden. Zdaj je na morju letoval naš zabavni orkester, ki igra tudi tu na zabavi v Mostecu.

— Koliko vaših delavcev je do sedaj letovalo pri nas?

— Ali si se odločila za ogled samo zato, ker je tvoj oče Litostrojčan?

Ne, to je bilo tudi zato, ker sem si že dlje časa ponovno želela ogledati tovarno. Za ogled mi je povedal oče, o tem pa sem brala tudi v vašem glasilu in drugem dnevnem časopisju.

— Se za Litostroj že dolgo zanimaš?

To pa že od mladosti, odkar hodim v šolo. Vedno prebiram vaše glasilo, pa tudi ostale informacije v dnevnem časopisju. Vendar pa mislim, da je razen v sedanjem trenutku, o dogajanjih pri vas pre malo informacij.

Ob koncu pa delavcem Litostroja želim, da bi Litostroj še naprej uspešno delal in postal še večji kot je sedaj.

M. H.

Problematika procesne proizvodnje

Pri sestavljanju tega prispevka so sodelovali tovariši: inženir Janez Stražišar, šef biroja PN, inženir Jože Gorenc, vodja odseka CO (cementarska oprema), inženir Vasilij Možina, vodja odseka EPN (Engineering procesnih naprav), inženir Niko Vujošević, vodja odseka SPO (specialna procesna oprema). Članek je namenjen spoznavanju dejavnosti projektivnega biroja procesnih naprav (PN) v TOZD IRRP. V prvem delu bomo govorili o večjih naročilih in ponudbah, ki so trenutno v obdelavi, v drugem delu pa pregledali kritične pripombe na odnos nekaterih v Litostroju do pozitivnih prizadevanj projektive na tem področju. Ob tem smo navedli tudi nekaj misli o kreditni politiki kot odločilnem dejavniku pri pridobivanju novih naročil.

Uvodoma je inženir Stražišar podrobno razčlenil in navedel dela na ponudbah in naročilih za domače kot tudi za tuje naročnike. »Za domači trg je v izdelavi ponudba za cementarno UMAG — cevni mlin s pripadajočo opremo za kapaciteto od 40 do 60 ton cementa na uro. Naročilo bo zaključeno do konca leta. Naročnik želi, da ga kreditiramo, del sredstev bi si zagotovil sam, ostalo pa dobavitelji. Za cementarno Ostružnico, ki jo bo investitor gradil iz kredita ZSSR, je v delu ponudba za dva mlina za cement in en mlin za pripravo surovine. Prva dva mlina naj bi dajala od 80 do 100 ton cementa na uro, mlinica surovine pa 160 ton materiala. Objekt je zajet v srednjeročnem planu Beograda in bo realiziran do konca letošnjega leta. Na razpis za cementarno Lukavac se sprva sploh nismo prijavili iz razloga, ker je bil zahtevan kredit. Kasneje pa smo vseeno ponudili mlinico cementa z zmogljivostjo 100 ton na uro. To bo, če bo naročilo zaupano Litostroju, najtežji kos, ki je bil do sedaj izdelan pri nas. Naslednji so mlina za rudarstvo, in sicer za Veliki Krivelj v Srbiji. Skupaj naj bi izdelali 6 mlinov, ki so vsi večjih dimenzij, največji s 5,5 m premera. Cementarna Kosjerić naroča ponudbo, ker želi razširiti proizvodnjo, in sicer mlinico cementa z zmogljivostjo 80 do 100 ton na uro. Poslali smo ponudbo v tovarno plinobetona v Pulo za palične mlince, ki so specialni po svoji zvrsti. Predvidoma bo objavljen razpis za cementarno Trbovlje, ki se želi razširiti. Poslana je ponudba za Toplarno za dve postrojenji za transport pepela in žlindre izpod kotlov. Ravno tako smo poslali tudi ponudbo za mlince uranove rude za Zirovski vrh. Ob tem naj pripomnim, da je bilo v preteklosti izdelanih še veliko število manjših ponudb, ki so postala naročila, ki pa za nas niso referenčnega značaja v takem pomenu kot kompletni objekti. Za kupce iz ZSSR smo izdelali ponudbo za kompletno vgradnjo mlinov v skupni teži 500 t opreme. (Podpis pogodbe pričakujemo v dveh, treh mesecih). Podobno ponudbo smo izdelali tudi za Bolgarijo. Sodelovali smo na licitaciji v Turčiji za komplet 14 mlinic cementa. Tu smo prišli v najožji izbor in na koncu ostali za ključne pogovore mlinic ena najbolj renomiranih svetovnih tvrdk na tem področju. Dokončne odločitve še ni. Verjetnost, da bi to ponudbo dobili, ni velika, kajti nismo še dorasli trgovanju v Turčiji. Razen naštetih smo ponudili Pakistanu mlinico cementa in mlinico surovin. V obdelavi imamo tudi še dva razpisa, in sicer za Pakistan in za Egipt.

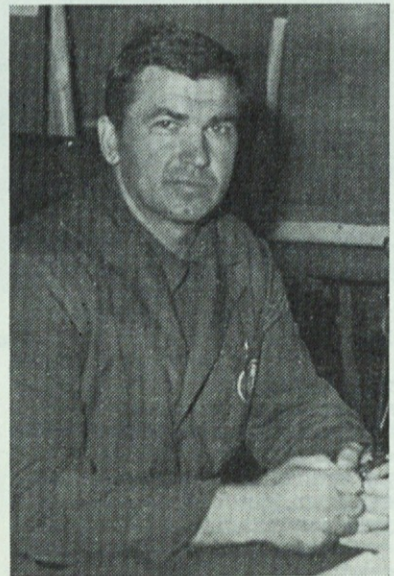
Poleg naštetih smo ponudili in izdelali več ponudb za kompletna mlevna postrojenja za cement v sodelovanju s konzorcijem za izgradnjo tovrstnih objektov v neuvrščenih deželah in v deželah v razvoju. To so trenutno aktualne ponudbe.

Inženir Stražišar je v nadaljevanju razvil še naslednje misli: »Pri svojem delu se srečujemo z neugodno situacijo, da jugoslovanska podjetja za proizvodnjo cementa naročajo cementarsko opremo pri tujih dobaviteljih, med drugim tudi iz vzhodne Evrope. Škoda je ob tem večstran-

ska: porabljena so ogromna devizna sredstva, zmanjšuje se naša konkurenčnost na svetovnem trgu in daje se prilika za referenčne tujim proizvajalcem. Ostrino tega problema prav nič ne zmanjšuje dejstvo, da je za nas velika ovira nezmožnost kreditiranja naše opreme kupcu. Pri tujih interesih slišimo očitek, kako, da ponujamo našo kvalitetno cementarsko opremo za tuje tržišče, ko pa te naprave ali podobno opremo sami uvažamo. Sprašujejo, zakaj nam v lastni državi ne zaupajo teh naročil. Ob tem naj dodam, da smo po naši referenčni listi obravnavali objekt in smo do leta 1972 izdelali kompletno cementarno, vključno s kompletnimi inženiringi. To se pravi, da smo mlinice cementa dobavljali pod ključ s kompletno strojno opremo s pogoni in elektroopremo, avtomatiko itd. Situacija zadnjih petih let nam je zaradi nezmožnosti kreditiranja zelo otežila naš nastop na tržišču. To pa ni samo izguba poslov in denarja za podjetje, pač pa je tudi velika izguba za kader, ki si le ob delu pridobiva izkušnje in to od projektantov do monterjev. Dejstvo je, da gre razvoj na področju procesne tehnike ali specialne opreme za cementarne zelo hitro naprej, saj ustreza 5-letno današnje razdobje prej 30-letnemu razvoju. Seveda smo trčili tudi ob problem, ki nas že dolgo žuli, to je, da s sedanjim strojnim parkom ne bomo kos vsem nalogam, ki jih ta hitri razvoj postavlja pred nas in zato je nujno planirati njegovo razširitev in posodobitev.«

»Bistvenega pomena ob tem je to, da je skladno s tehnološkim razvojem potekal tudi razvoj velikosti posameznih strojev, pri čemer se je Litostroj vklopil v cementarsko opremo pred 20 leti z mlinom premera 2,8 m, vendar smo kljub nepopolni opremi uspeli izdelati mlin premera 4,4 metra po lastni dokumentaciji. Moram reči, da si je biro PN v tem času nabral dovolj izkušenj, tako da smo sposobni obravnavati najzahtevnejše objekte.«

Besedo je povzel inženir Gorenc, vodja odseka CO, ki je povedal naslednje: »Pogrešam kontinuirano, ustaljeno poslovno politiko na področju procesnih naprav. Pri tem zelo nihamo in imam občutek, da če pač ni dru-

Jože Gorenc, vodja odseka CO

gega, je cementarska oprema tudi dobra. Nemogoče je delati, če nimamo ustreznih referenc in objektov, kjer se preverja naše znanje in kvaliteta. Ob tem obstaja nevarnost, da pride do neljubih presenečenj, ko dobimo po večjih časovnih presledkih spet velik objekt. Na področju izdelave mlinov imamo tudi številne izvirne rešitve, ki se lahko primerjajo z opremo z najboljšimi svetovnimi izdelki te vrste. Tako smo za vzhodnimi kot tudi za zahodnimi proizvajalci že po prvem letu obratovanja njihove opreme vgrajevali naše izboljšave. Seveda, kdor je na špici razvoja, mora tudi nekaj tvegati. Za nas nerazumljivo pa je dejstvo, da domači naročniki, ki uvozijo tovrstno opremo, veliko lažje spregledajo uvoznikove tehnične spodbude, kot pa nam. Zal tudi sami pritrjujejo misli, ki je bila tu povedana, da se prepočasi opremljamo za vse večje zahteve pri izdelavi opreme za PN. Mnogo preveč energije pa porabimo tudi za nepotrebno prepričevanje tistih, ki bi morali našo opremo in izdelke prodajati, ter topiti led okrog omalovaževanja in naših prizadevanj. Tu se mora nekaj spremeniti, kajti možnosti so velike in zastavili bomo vse svoje moči za to, da se bomo ustrezno uveljavili. S pomembno ponudbo in urejenim kreditiranjem bomo, upam, nadoknadili zamujeno. Ob tej priliki bi želel načeti

Janez Stražišar, vodja biroja PN

še vprašanje našega sodelovanja z drugimi tvrdkami, ki proizvajajo opremo za cementarne. Ni skrivnost, da do sedaj nismo uspeli trajneje poslovno sodelovati na tem področju niti z domačimi niti s tujimi tvrdkami. Menim, da bi bilo v interesu OZD kakor tudi naročnikov (cementarn), da do takega sodelovanja pride čimprej. Pri tem lahko našim referencam priključimo še reference sodelujoče tvrdke v sodelovanju in tako ponudimo opremo za kompletne tovarne.«

Še odgovor na morda umestno vprašanje: Zakaj želimo sodelovati s sorodnimi tvrdkami, ob trditvi, da imamo za tovrstno proizvodnjo lastne izvirne projektivne rešitve, ki ne zaostajajo za opremo vodilnih svetovnih proizvajalcev na tem področju? »Cementarne so veliki objekti. Cena elektrostrojne opreme srednje velike cementarne znaša približno 1 milijardo ND. V skladu z našimi proizvodnimi in projektivnimi možnostmi smo se usmerili le na za našo OZD najinteresantnejši del opreme — to je na mlinice, na drobilno in mlevno tehniko. Ta del opreme pa znaša 15 do največ 30 % celotne vrednosti opreme. Investitorji neradi — le izjemoma — sklepajo pogodbe za posamezno postrojenje cementarne. Taka izjema za ponudnika pomeni investitorju dokazati, da je ponujena oprema tehnično popolnejša od konkurence, po ceni pa ugodnejša. Za realizacijo takih naročil so nujne

dobre reference in velike komercialne spretnosti. Take ponudbe so zahtevne, saj jih je treba podrobno in zanesljivo obdelati, izgledi pa so dokaj nezanesljivi. Ne le s tehnične, temveč s komercialne strani bi ob temeljiti analizi morala priti spodbuda za poslovno sodelovanje.

Inženir Vujošević meni: »V času ko se veliko govori o inovacijah, bi dejal, da se te ustvarjajo le ob kontinuiranem delu na določenem področju, tako da so

Vasilij Možina, vodja odseka EPN

vse ideje in zamisli v praksi tudi preizkušene. Le tako bomo kos vse večjim zahtevam in tuji konkurenci. Zato moramo ponovno poudariti, da je kontinuiteta naročil pogoj za uspešno razvojno inovacijsko delo.«

Inženir Možina: »Mislim, da bi se moral Litostroj otresti proizvodnje drobne opreme in iskati za ta dela ustrezne kooperante, sami pa bi morali posvetiti vso pozornost velikim izdelkom, za kar smo končno tudi naravnani in kjer smo lahko konkurenčni. Prizadevati si moramo, da bomo izpopolnili tisti strojni park, ki nam bo omogočal, da bomo sledili vrhu in dosežkom v svetovnem merilu, tako da bi bili lahko vsak čas sposobni izdelati tudi velike mlince. Tako bomo lahko povrnili stroške, ki jih bomo v to vložili. Zdi se mi, da se pri pla-

niranju vse preveč drobnjakarsko obnašamo, kar se nam pa potem leta in leta maščuje. Projektantski in celotni kader v podjetju je danes sposoben z lastnim znanjem ugoditi vsem zahtevam kupca. Družba je končno vložila v naše znanje ogromna sredstva in skupno z odločujočimi faktorji moramo rešiti problem kreditiranja tako, da se bo vloženi kapital vsestransko obračal in vračal pridobitve, ki jih daje naš um in delo. Problem ni nerešljiv, potrebno je še več smelosti za to, da premagamo sedanje pomanjkljivosti, ki smo jih zgoraj omenili, to je problem kreditiranja naše opreme ter problema razumevanja tistih, ki so zadalženi za uveljavitev naše opreme na tržišču.«

Inženir Stražišar je na koncu takole dejal: »Vseskozi smo se vključevali v širše področje PN in temu ustrezne tehnike in ne samo na cementarsko opremo, kar dokazujejo naročila za palične mlince in naročila za valjčne mlince, pa mlina za mokro mletje v rudarstvu in oprema za tovarne plinobetona itd. Perspektive na področju mletja so velike. Ker so mlina eden največjih porabnikov električnega toka, se pripravljamo ukrep, podoben v drugih državah, da bodo usmerjeni na izrabo nočnega toka, to pa terja podvojitev današnjih mlinov in njihov zmogljivosti. Jasno pri tem je, da se bodo investitorji odločali za velike enote, ki bodo nadomestile več majhnih, pretežno že dotrajanih mlevnih enot. To bodo mlina s premeri 5 m, na kar se moramo temeljito pripraviti. Lahko rečem, da obstajajo realne možnosti, da nam kupci ob uspešni rešitvi finančnih problemov zaupajo kompletne engineeringe. Naša garancija je dokaj visoka kvaliteta in pridobljene reference in v tem smo enakovredni vodilnim svetovnim proizvajalcem. Kako je to vprašanje pereče za nas, govori podatek, da smo v nekaj preteklih letih izgubili posle celo v cementarnah, kjer naša oprema že več let uspešno obratuje, pri čemer pa so bili tehnični predstavniki investitorja na naši strani, vendar nismo izpolnjevali kreditno finančnih pogojev. Zato želimo, da se ta problem reši z združenimi močmi v dobro ne samo Litostroja, pač pa celotnega gospodarstva pri nas.«

A. N.

Pisali so o nas...

Ob proslavi 30-letnice so jugoslovanski časopisi veliko pisali o naši delovni organizaciji. Pisali so o nastanku, razvoju in proizvodnem programu Litostroja ter o pomenu, ki ga ima v jugoslovanskem gospodarstvu. Predvsem slovenski časopisi pa so veliko pisali tudi o naši slovesnosti, ki so jo zelo pohvalno ocenili. Ime Litostroj dandanes ne pomeni le sinonim za velikost, temveč tudi za kvaliteto in pestrost proizvodnega programa.

Predvsem pa so časopisi pisali veliko o pomenu našega lastnega umskega potenciala, ki je bil in je sposoben stopiti v borbo s svetovno znanimi tovrstnimi proizvajalci. To pomeni, da smo postali veliki na podlagi lastnih proizvodnih in tehnoloških zmogljivosti, da smo sami razvijali naš individualni način proizvodnje, kar je bilo pogosto težko pa tudi tvegano.

Tako smo uspeli v gospodarsko razvitih državah in tudi v deželah v razvoju in s tem pripomogli ne le h krepitvi našega gospodarstva, temveč tudi h krepitvi prijateljskih vezi in sodelovanja z gospodarsko manj razvitimi državami. Ob vsem tem pa smo ves čas razvijali tudi samoupravne in družbenopolitične vezi in tovariške odnose v tovarni sami.

Vendar smo uspeli. To lahko ugotavljamo zda, po 30 letih, ko

smo s ponosom praznovali to obletnico.

Več o naši delovni organizaciji so pisali naslednji večji jugoslovanski časopisi:

- Delo: Pol opreme na tuje**
- Delo: Energija in visoka raven dela (govor Andreja Marinca iz osrednje slovesnosti)**
- Ljubljanski dnevnik: Tovarna za zgled**
- Ljubljanski dnevnik: Proslava Litostroja**
- Ljubljanski dnevnik: Litostroj**
- Ljubljanski dnevnik: Za krajane Litostroja**
- Jedinstvo: Sopstvena tehnološka dostignuća**
- Večer: Preveč v ozadju**
- Večer: Ob 30-letnici Titovih zavodov**
- Glas Slavonije: Vest**
- Večernji list: Godišnjica**
- Politika ekspres: Najviše para za energetiku**
- Borba: Ogroman značaj za izgradnjo zemlje**
- 4. julij: Titove reči — putokaz za nove radne pobeđe**

Ugodnih ocen o našem delu in poslovanju je bilo torej polno. Vendar pa nas to ne sme zadovoljiti. To naj nam bo le napotek, da moramo tudi v bodoče delati dobro in še boljše, da ne bomo razočarali družbe, ki to pričakuje od nas in nam zaupa.

III. ŠPORTNE IGRE ZPS

V organizaciji Hidrometala in Mlinostroja iz Domžal so bile končane v soboto 10. 9. 1977 tretje poletne športne igre ZPS za leto 1977. STT najboljše pripravljena ekipa. Velik vzpon manjših delovnih organizacij. Prijateljsko vzdušje in borbenost vrline srečanja.

Predtekmovanja so se pričela že dan poprej. Tako so morali balinarji izvesti predtekmovanja v Ljubljani na balinišču Litostroja. Tekmovali so v štirih skupinah, ki so dale vsaka svojega prvaka v polfinale naslednjega dne v Domžalah. Tako so se v polfinale uvrstile ekipe STT, Kladivarja, Gostola in Litostroja. V popoldanskem srečanju je ekipa STT premagala Litostroj, ekipa Gostola pa Kladivarja. Borbo med STT in Gostolom v finalu je dobil Gostol, Litostroj pa je premagal Kladivarja. Dosežena mesta:

1. Gostol
2. STT
3. Litostroj
4. Kladivar

Kegljanje — moški

Moške ekipe so svoje tekmovanje pričele tudi že v soboto.

Ekipo je sestavljalo 6 tekmovalcev, ki so metali po 100 lučajev. Že v petek je bilo nekaj presenečenj, ki so vplivala na končne izide. Tako smo bili priča velikega uspehu domačinov, saj je ekipa Mlinostroja edina prekoračila poprečje 400 kegljev in dosegla 2484 kegljev ter tako do konca obdržala vodstvo. Razočarali sta ekipi STT in Litostroja.

Sobota ni prinesla posebnih presenečenj.

Rezultati:

	kegljev
1. Mlinostroj	2484
2. Indos	2348
3. Litostroj	2346
4. Riko	2328
5. Agrostrom	2306
6. STT	2305

Kegljanje — ženske:

Nastopilo je kar 10 ekip, kar pomeni napredek v primerjavi z

lanskim letom. Ekipa je štela 3 tekmovalke, ki so metale po 50 kegljev. Favoritinje na tem tekmoivanju so bile igralke Gostola in STT.

Rezultati:

	kegljev
1. Metalna	584
2. STT	560
3. Litostroj	496
4. Gostol	469
5. Hidrometal	468

Mali nogomet

Litostrojska ekipa je doživela že v prvi tekmi hud udarec, saj so jih domačini Mlinostroja premagali z 2:1. Krivde ni težko ugotoviti: naši so specialisti le za asfaltna igrišča, domačini pa so navajeni trave in mokrega terena. Nepotrebno dribljanje in igranje na kratke pasove so izkoristili domačini, ki so s hitrimi prodori dosegli, kar so želeli.

Izmed 12 ekip smo že po prvi tekmi dobili 6 nadaljnjih udeležencev, ki so dali 3 finaliste. V finalu so se srečali Metalna, Mlinostroj in STT. Metalna je premagala Mlinostroj (4:1) in izgubila s STT (1:2). Mlinostroj je tudi izgubil s STT (0:3), STT pa je z 2:1 premagal Metalno.

Končni vrstni red:

1. STT
2. Metalna
3. Mlinostroj
4. Agrostrom
5. Indos
6. Gostol
7. Atmos
8. Litostroj

Namizni tenis:

Ekipa Litostroja dosedaj še nepremagana. Metalna in Agrostrom dobro pripravljena.

Rezultati:

1. Litostroj
2. Metalna
3. Agrostrom
4. Riko
5. STT

Streljanje — moški:

Litostroj z nepopolno ekipo drugi. Kljub temu so bili rezultati zadovoljivi. Ekipa STT streljala odlično. Tretji Agrostrom, četrti Gostol, peti Mlinostroj.

Streljanje — ženske:

Mlada ekipa učenk iz ICL. S prvim mestom smo več kot zadovoljni. Druga je bila ekipa Metalne, tretja ekipa Agrostroma in četrte strelke STT. Sodelovalo je sedem ekip.

Otvoritev

Udeleženci

Šah:

Med stalno prvimi šahisti Metalne, STT in Litostroja skoraj vedno odloča medsebojno srečanje. Na tem tekmoivanju pa je nakazal bodočega favorita tudi Gostol. V medsebojnem srečanju STT : Litostroj so imeli več znanja, nekateri temu pravijo tudi sreča, igralci STT.

Končni rezultati:

1. STT
2. Litostroj
3. Gostol
4. Metalna
5. Mlinostroj

Končna razvrstitev ekip:

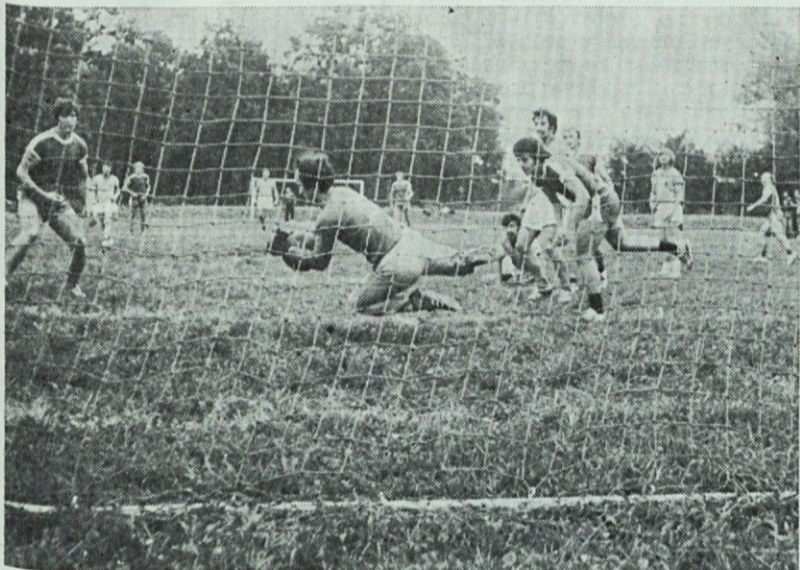
	točk
1. STT	82
2. Litostroj	81
3. Metalna	74
4. Agrostrom	62
5. Gostol	58
6. Riko	52
7. Indos	50
8. Mlinostroj	46
9. Kladivar	39
10. Atmos	33
11. Hidrometal	19
12. Kovind	3

Naslednje IV. poletne športne igre bodo prihodnje leto v Trbovljah v organizaciji STT.

V. M.

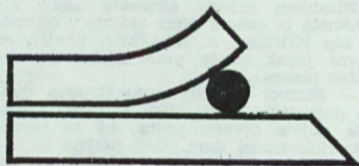
Pričakanje

Srdite borbe

Nagrade najboljšim

DAN KOVINARJEV JUGOSLAVIJE

KONFERENCA OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA LITOSTROJ SE PRIDRUŽUJE POBUDI ZA USTANOVITEV DNEVA KOVINARJEV JUGOSLAVIJE

Pretekli mesec je konferenca osnovnih organizacij Litostroja razpravljala o predlogu organizacijskega odbora za ustanovitev dneva kovinarjev Jugoslavije in ob podpori drugih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov sprejela sklep, da predlog podpira. Dan kovinarjev Jugoslavije bi proslavljali vsako leto 10. oktobra.

Kot že vrsto let tudi letos od 5. do 10. oktobra, tokrat v Zagrebu, pripravljajo sestanek, na katerem bodo pregledali celotno ustvarjalnost, delo in življenje kovinarskih delavcev.

Ob tej priložnosti bo v Zagrebu tudi slovesna konferenca sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije. Zanimivo bo tradicionalno, že enajsto tekmovanje kovinarskih delavcev Jugoslavije, pa tudi bogata razstava inventivne dejavnosti in likovne ustvarjalnosti. Med pomembnimi prireditvami bodo še literarni večeri, znanstvena posvetovanja ter simpozij o delitvi osebnih dohodkov po delu ter simpozij o teh-

ničnih dosežkih s področja obdelave jekla in drugih materialov.

Na slavnostni konferenci sindikatov delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije pa bo na osnovi enotno izražene želje kovinarjev Jugoslavije 10. oktober

proglašen za dan kovinarjev Jugoslavije. Na ta dan leta 1910 se je mladi kovinar in delavec Josip Broz včlanil v Zvezo kovinarjev Slovenije in Hrvaške.

Zato želimo kovinarji Jugoslavije s ponosom vzeti 10. oktober za svoj praznik. S tem bomo izkazali globoko spoštovanje osebnosti, življenju in delu tovariša Tita, ki je vtakano v zgodovinske zmage delavskega razreda in samoupravne neuvrščene socialistične Jugoslavije.

IZLET V POREČ

Tradicionalni izlet delegatov samoupravnih organov na nivoju DO smo letos organizirali v Poreču, v hotelu Albatros v Zeleni laguni. To hotelsko središče nudi široke možnosti razvedrila, da si vsak lahko izbere rekreacijo po svoji želji in okusu. Izlet delegatov ni imel samo turistični značaj, bolje rečeno, to je bilo prijateljsko srečanje ljudi, ki so v pretekli dveletni mandatni dobi predsedeli marsikatero popoldansko urico prostega časa ob reševanju perečih problemov in aktivnega delovanja na nivoju DO. Prav v tem preteklem obdobju so glede na zaostrene pogoje gospodarjenja in številna nova zakonska določila obravnavali številne pomembne dogodke. Tako je beseda o tem nehoti stekla tudi na tem srečanju.

Izlet je bil sicer kratek, zato je bil verjetno toliko bolj prisrčen. eDelegati smo se na tem srečanju še bolj spoznali, doživeli nekaj prijetnih uric in se vrnili z dobrimi vtisi.

L. Nadlišek

